

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ΄.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 19 ΤΟΥ ΜΑΗ 1912

ΑΡΙΘΜΟΣ 480

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΘΕΑΤΡΟΦΙΛΟΣ. Θεατρικά (Γ. Ξενοπούλου : Πολυγαμία).
ΓΙΑΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ. Τὸ δαχτυλίδι τῆς μάνας.
Α. ΚΑΤΖΟΥΡΟΣ. Κεροκλέφτης.
Γ. ΛΥΧΝΟΣ. Γιὰ τὴ λευτεριά τῆς σκέψης.
Χ. ΜΟΛΙΝΟΣ. Ὁ Πρωτοσύγγελος.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ὁ Ποιητὴς καὶ ὁ Κριτικὸς (συνέχεια).
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. Τὸ Ζήτημά μας καὶ ὁ Βενιζέλος.
Σ. ΣΚΙΠΗΣ. Τὸ μεθυσμένο καράβι (Jean Arthur Rimbaud).
ΨΥΧΑΡΗΣ. Τὸ Ζήτημά μας καὶ ὁ Βενιζέλος.
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — ΟὔΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩ-
ΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ (*)

Δ΄.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Βυζαῖνον καὶ βιβλία σὰ λουλούδια.

Μπαύρον

Ἐπτὰ χρονῶν παιδάκι, συντριμμέν' ἢ βάρκα μου. Ὁ θάνατος μᾶς ἄρπαξε πατέρα καὶ μητέρα, κ' ἔκλεισε τὸ σπίτι. Ἀπὸ τὸν τόπο ποῦ μᾶς ἤνυρε τὸ κακό, μᾶς περάσανε μιὰ νύχτα, ναυαγούς, μέσα σ' ἓνα καϊκάκι, στὸ γειτονικὸ τὸν τόπο ποῦ μᾶς προ-

(*) Κοίταξε ἀριθ. 472, 473, 474, 475, 476, καὶ 477.

Δὲν κρίνω περιττὸ νὰ ξανασημειώσω πὺς δὲν κρατιέμαι πάντα πιστὰ ἀπὸ τὴν καθεαυτὸ ἀφορμὴ τῆς ἐργασίας μου τούτης, ὅσο κι ἂν τὴν ξεχνῶ· δὲν ξαναμπαίνω στὸν ταχτικὸ μου δρόμο παρὰ ὅσοι ἀπὸ γύρους κι ἀπὸ σταθμούς. Τὰ τριγυρισματα μὲ διασκεδάζουν. Καὶ κάτι ἄλλο. Ὁ φίλος διευθυντὴς τοῦ «Νουμά» νόμισε καλὸ νὰ μοῦ δεί-

σμένανε νὰ μᾶς περιμαζώξουν. Καλὰ καλὰ δὲν ξέρω οἱ δικοί μου γύρω μου τί ἀπομεινάρια κουβαλοῦσαν ἀπὸ τὸ μικρὸ τὸ βίός μας. Ἐγὼ πῆρα καὶ κράτησα κ' ἔφερα μαζί μου στὸν ἄλλο τόπο ἓνα βιβλίο. Τὸ «Γεροστάθη». Ἀκόμα τὸ ἔχω μπρὸς στὰ μάτια μου, ζωηρότερα κι ἀπὸ τῆς πρώτης μου ἀγάπης· τὴν ἔψη, δεμένο, μὲ τὸ κόκκινο πετσετὶ καὶ τὰ χρυσὰ τὰ γράμματα. Μπήκα στὴν καινούρια φαμελιά, στὸ σπίτι τοῦ θεοῦ μου, ἴσα ἀπὸ τὸ καϊκάκι ποῦ μ' ἔβγαλ' ἔξω, βαστώντας το στὸ χέρι. Πῶς ἀποκρίθηκα στὸ καλοσῶρισμα τὸ συγγενικὸ, στὰ χάρδια τους καὶ στὰ φιλιὰ τους; Ἀμίλητος, κάθησα στὸ τραπέζι τῆς σάλας, ἀνοιξα τὸ «Γεροστάθη» μου κι ἀρχισα νὰ διαβάζω. Μὲ τὸ κίνημά μου τοῦτο, ψυχόρητο, χαρακτηριστικὸ, σημαντικὸ, φωτιστικὸ, προφητικὸ, θὰ μπορούσεν ἓνας κριτικὸς, προσέχοντας τὸ ταπεινὸ μου τὸ ἔργο, νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ ξηγήσῃ τὴν ὅποιαν ὁμορφιά, τὸν ὅποιον χαραχτήρα τῆς ὅποιου τέχνης μου πολὺ πιδὲ ἀσφαλισμένα, πιδὲ πολὺ στοχαστικὰ κι ἀπὸ τὸν κριτικὸ ποῦ ἄδραθα καὶ πρόχειρα ματιάζοντάς με καὶ γιὰ τὴν εὐκολία του ξεμοναχιάζοντάς ἀπὸ τὸ ἔργο μου στοιχεῖα τῆς ζωῆς μου ἀξεχώριστα ἀπὸ τὴ ζωὴ μου, μαζί αἰτίες καὶ ἀποτελέσματα καὶ εἰκόνες μιᾶς *πρωσοπικῆς ζωῆς*, βρίσκει πὺς μέσα στὸ ἔργο μου φαίνεται παρὰ πολὺ τὸ βιβλίο, καὶ ὄχι καθὼς θὰ ἔπρεπε, τὸ πρόσωπο (*).

Ἐπὶ χρονογραφία μιὰ διατριβὴ τοῦ κ. Γιαννιοῦ σταλμένη γιὰ τὸ «Νουμά». Ὁ Ταγκόπουλος ἔκρινε πὺς δὲν πρέπει νὰ μπῆ δικαίωμα του ἂν καὶ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ τὸ ἐναντίο. Ὅσο γιὰ μένα, ἡ τυπωμένη ἢ ἀτύπωτη, ἢ διατριβὴ, ἔχω τὴ γνώμη πὺς δὲν ἀξίζει καμιά κανονὸς εἶδους ἀπόκριση. Πρῶτα, γιὰ τὴν ἀσυνειδησία της: Μιλεῖ γιὰ τὴν ἐργασία μου τούτη, προτοῦ νὰ τὴ γνωρίσῃ ἀπὸ τὰ πρῶτα δυὸ ἄρθρα, ὑποθέτω, ποῦ εἶναι ἢ ἀρχή, καὶ δὲ φτάνουσε γιὰ νὰ βγάλῃ κανεὶς συμπεράσματα μελέτης ποῦ θὰ τραβήξῃ σὲ μᾶκρος. Ὑστερα, γιὰ τὴν ἀνοησίαν ποῦ ἀραδιάζει μέσα. Μὰ ὁ σπουδαιότατος λόγος εἶναι πὺς ὁ κ. Γιαννιὸς δὲν ἔχει κανένα φιλολογικὸν τίτλο γιὰ νὰ τοῦ δίνῃ δικαίωμα νὰ τοῦ ἀποκριθῶ. Ἐχτός ἂν παρουσιάξῃ γιὰ πιστοποιητικὸν μιὰ μετάφραση ποῦ κάποι' ἀποπειράθῃ καποῖον τραγουδιοῦ τοῦ Λεκόντ Ντελλί. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ συζητοῦμε μὲ κάθε ἄνθρωπο καλοπροαίρετο, μὰ ἀστοιχεῖατο, ὅσο κι ἂν εἶναι ἀξιόλογος κι ἀξιότιμος σὲ ἄλλους κύκλους.

(*) Κ' ἐδῶ θ' ἔπρεπε νὰ ξεχωριστῇ τὸ βιβλίο, καθὼς φαίνεται στίς πεζογραφικὰς μου δοκιμὰς, καὶ τὸ βιβλίο, κατὰ πὺς καὶ ἀνίσως φαίνεται στὴν ποιήσῃ μου· δυὸ πολὺ διαφορετικὰ δείγματα, ποῦ χρειάζεται κι ἄλλιώτικον τὸ κα-

Τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς συγκινητικῆς ὑποδοχῆς τοῦ ὄρφανου, δὲν ἦρα τίποτε πὺ ἀληθινό, καὶ μαζὶ τίποτε πὺ δηλωτικὸ τῆς ψυχῆς μου, παρὰ τὸ ἀνοιγμα, τὸ διάβασμα, ἢ, καλλίτερα, τὸ σκύψιμο ἀπάνου στὸ «Γεροστάθη»· δὲν ἦρα παρὰ τὸ ἀποτράδηγμα στὴν ἀριστοκρατικώτερη κι ἀπ' ἄλλες τοῦ κόσμου τίς μοναξιές, στὴ μοναξιά τοῦ βιβλίου, καταφυγή καὶ σκέπη λαοῦ ἐλόκληρου, πὺ ζοῦσε καὶ θὰ ζῆ, μέσα στὴν τέτοια ἀπομόνωση, τῆ δικῆ του τῆ ζωῆ, λαοῦ ἀνθρώπων διανοητικῶν. Κ' ἔδειξ' ἀπὸ τότε μὲ τὸ κίνημά μου ἐκεῖνο, πὺς οἱ ἀγάπες μου ἐμένα δὲ θὰ εἶταν ἀπὸ θεατρικὰ ξεσπάσματα κι ἀγκαλιάσματα, μπροστὰ σὲ κόσμο, προσώπων καὶ πραγμάτων, ὅσο κι ἂν τὰ ὑπαγορεύει τὸ χρέος, ὅσο κι ἂν τὸ ἀπαιτοῦν οἱ λεγόμενοι *τρόποι*, μὰ πὺς θὰ εἶταν ἀπὸ τὸ πεισματικὸ καὶ τὸ ἀμίλητο περιτύλιμα καὶ κρύψιμο μέσα στὰ βαθιά τῆς ψυχῆς μου προσώπων καὶ πραγμάτων πὺ θὰ τὰ συνταίριαζε μ' ἐμένα μὰ μυστηριώδικη ἀρχή, μιὰν ὀρμή. Στοχάζομαι : ἡ στενή μου γνωριμὰ μὲ τὸ «Γεροστάθη» θὰ εἶχε τὴ μεγάλη ἀφορμὴ πὺς τὸ βιβλίο δὲ μοῦ εἶταν ἀνάγνωσμα τοῦ σκολειοῦ· δὲ θυμᾶμαι πὺς βρέθηκε στὸ χέρι μου· μὰ τὸ διάβαζα λεύτερα στὸ σπίτι, ὅσο καὶ ἔπως, σὲ καιρὸ πὺ ἡ Πολιτεία μὲ ἀνάθρεφε στὸ σκολεῖο, βάνοντάς με νὰ παπαγαλλῶ τὸ Λόγο τοῦ Χρυσόστομου, πρὸς τὸν Εὐτρόπιο : «Ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης.» Τὸ διάβαζα καὶ τὸ ξαναδιάβαζα. Ἐκεῖ πρωτογνωρίστηκα μὲ τὴν ἀρχαία μας ἱστορία, καὶ πῆρα τὴν ἰδέα τοῦ στίχου στὰ χοντροκομμένα δίστιχα πὺ τέλειωσε κάθε κεφάλαιο τοῦ βιβλίου (*). Τὸ διάβασμα τοῦ Γεροστάθη μοῦ εἶχε καταντήσει θεατρικὴ παράσταση, δραματικὴ ἀπόλαψη. Ξόπναε τὴ φαντασία μου, κεντοῦσε τὴν καρδιά μου. Θυμᾶμαι. Κάθε φορὰ πὺ ἔφτανα στὸ θάνατο τοῦ ἥρωα τοῦ βιβλίου μου, κάτι πέθαινε μέσα μου. Τὸ τελευταῖο του κεφάλαιο μιᾶ γιὰ τὸν τελευταῖο περίπατο τοῦ σωκρατικοῦ γέροντα μὲ τὰ παιδιὰ του. Ὁ συγγραφέας θέλησε ἀπάνω στὴν εἰκόνα ἐκείνη τὴ στερνὴ νὰ σκορπίσῃ κάποια καταχνιά, σὰ μελαγχολικὴ προμηνύτρα τῆς καταστροφῆς· εἶτανε μέρα χινοπωρινή, φυσούσε παγωμένα ὀ

θὲνα κοίταμα. Μὰ ἐλπίζουμε νὰ κατορθώσουμε γιὰ ὅλα νὰ μιλήσουμε, μὲ τὴ σειρά πάντα μὲ τὸ κέφι μας, καὶ διασκεδάζοντας, ἐμεῖς πρῶτοι, μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας. Τὸ κέφι αὐτὸ εἶναι τὸ ἀπαραίτητο.

(*) Τὸ μεγάλο ψεγάδι τοῦ Γεροστάθη. Σήμερα γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ μας ἀδιάβαστος. Εἶναι σὲ μιὰν ἀπελιπτική καθαρεύουσα, μὲ ὅλη τῆς τῆ φαινομενικὴ ἀπλότητα, πὺ ἀνίδεους μόνο μπορεῖ νὰ πλανέσῃ. Γιὰ τὰ σίδερα πὺ γιὰ πολὺ καιρὸ μὲ δέσανε μὲ τὸ λογιωτατισμὸ καὶ μοῦ ἔχουν ἀφίσει θλιβερὰ σημάδια, φταῖει πολὺ κι ὁ Γεροστάθη.

ἄνεμος· σύγνεφα στὸν οὐρανὸ. Ἀδύνατο νὰ παραστήσω τὴ βθειά λύπη, κάτι σὺν ἀπελιπτικὸ σχεδὸν πὺ γεννοῦσε στὰ παιδικὰ τὰ σπλάχνα μου τὸ ζωγράφισμα τοῦ τέλους. Εἶμουν ἐγὼ ὁ δοκιμασμένος, κ' ἔχανα μιὰν εὐτυχία. Παιδιάκι, περνοῦσα τίς τελευταῖες σελίδες τοῦ βιβλίου μὲ τὸν πόνο πὺ θὰ λέγονταν ἔτσι : «Ποῦ εἶστε, καλοὶ παλιοὶ καιροί, χρυσοὶ καιροί, νὰ μοῦ ξαναφέρετε τὸ γέρο μου στοὺς κάμπους ἔξω, κάτου ἀπὸ τοὺς ἐλογάλανους μὲ τὰ δροσερὰ τάγεράκια οὐρανοῦς ; Ἄ ! πὺς περνεῖνε θλιβερὰ τὰ πάντα !» Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια μου ἴσα μὲ τὰ τρωινὰ, τῆς *βιβλιοπαθῆς* ψυχολογίας μου τὰ γνωρίσματα, σὲ ἔτι κρῶδουν οὐσιαστικὸ, βρίσκονται μέσα στὸν «Γεροστάθη» καὶ ξηγιένται μὲ τὴν ἀρχικὴ του ἐντύπωση. Τὰ βιβλία γίνονται καὶ κείνα αἷμα μας. Ζοῦμε καὶ μὲ κείνα τῆ δικῆ μας τῆ ζωῆ μέσα στὸν κύκλο πὺ βρεθήκαμε, τῆ ζωῆ πὺ δὲν ἀξίζει τίποτε περισσότερο τίποτε λιγώτερο ἀπὸ τίς ἄλλες ζωὲς πὺ παραδέρνουν ἢ ἀνθίζουνε μέσα σὲ ἄλλους κύκλους· τὴν ἀξία καὶ τὴν ὑπεροχὴ θὰ τῆ δώσῃ σὲ κείνες ὁ ἄνθρωπος πὺ θὰ τίς ζήσῃ. Τάχα κι ὁ ποιητῆς δὲν ἔχει δικίον σὺν ἀνταμῶνῃ τὰ διαφορετικὰ μέσα σ' ἓνα ἐνωτικὸ λυρικὸ κοίταμα ;

Μιὰ χώρα εἶναι, πὺ καίεται, μιὰ δύση πὺ πεθαίνει, ἔχουνε κάτι ἐπίσημο κι ὅλα τὰ βράδια γιὰ ὅλους, ἀντιζυγιάζει τὸ σπαθὶ μιὰ πύξινη φλογέρα, μιὰ θέαινα ζῆ καὶ μέσ' στὴν κούκλι ἀκόμα, κ' εἶναι τὸ ἴδιο τῶνερο κ' εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶμα νὰ στεφανώνεσαι μὲ δάφνες ἢ μὲ ρόδα. (*)

Γιὰ τοῦτο χαμογέλασα σὺν ἄκουσα κάποτε μιὰ καλὴ κυρία νὰ μοῦ πετᾶ κατάσταυρα τὰ λόγια του-τα : «Μὰ τί ποιητῆς εἶσαι ;» Μὲ προσκαλοῦσε — χρυσὴ εὐκαιρία — σὲ ὠραῖο ταξιδάκι· τὸ μάγεμα τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου, ἔλα μὲ τραβοῦσαν ἐκεῖ δὲ μπορούσα ἢ δὲν ἤθελα, τὸ ἴδιο κάνει. Ἀρνήθηκα. Ἡ καλὴ κυρία σκανταλίστηκε. Μποροῦσε, στὴν περίσταση τούτη, ὁ ποιητῆς, ἂν εἶτανε πὺ συζητητικὸς καὶ πὺ σκολαστικὸς, νὰ τῆς ἀποκριθῆ : «Κυρία, μὴν κοιτᾶς τὴν *ἔχταση* τῆς ζωῆς ἐνὸς ποιητῆ, ἀνίσως καὶ σοῦ εἶναι βολετό, σταμάτησε τὸ κοίταμα στὴν *ἐνταση* τῆς ζωῆς του. Τί ποιητῆς εἶμαι ; Εἶμαι κάποιος, κι ἂς μὴν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου τὴν «πολύχρυση» χώρα πὺ μὲ προσκαλεῖς. Θέλεις νὰ κούσης τὸν κελαιδισμό μου ; Μὴ μὲ προσκαλῆς σὲ ταξίδια. Κλείσε με σ' ἓνα κλουβί.»

Τὰ βιβλία μᾶς γίνονται ἐριωμένες. Δοκίμασα τὴν πρῶτη καθαυτὸ ἐρωτικὴ συγκίνηση ἀπὸ τὸ βιβλίο· θὰ περάσαν ἀπὸ τότε τριάντ' ἀπάνου κάτου χρόνια.

(*) Οἱ στίχοι ἀπὸ τὸν Henri de Regnier.

Στὸν ἀραιὸ μας κύκλο, ποὺ ἀρχίζε μὲ μπουσουλί-
σματα νάγωνίζεται γιὰ τάνεβασμά πρὸς μιὰ Τέχνη
ποὺ πρωτοαγαντεύονταν τότε μὲ θαιμπό, μὰ καινού-
ριο, φῶς, ἔλαμψε, σὰ μετέωρο, ἓνα ὄνομα : Sully
Prudhomme (*). Ἄπὸ τὰ λίγα στιχάκια του σερβι-
ρισμένα κάποτε καὶ τότε μέσα στὰ φύλλα μας, ἦ,
κομματιασμένα, μέσα σὲ γράμματα φίλων (Τὶ εἶταν
ἐκεῖνο «Τὸ Ἰβανικό» καὶ τί ἐκεῖνες «Οἱ ἄλυσιδες!»
γοητεμένος ἔσταν' ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ἐπαρχία μου.
Σὰν ξαναῆρθα στὴν Ἀθήνα μὲ ἀνέβασε στὴν κά-
μαρά του ἓνας φίλος μου ποιητῆς γιὰ νὰ μοῦ δείξῃ
ἓνα τόμον ποιημάτων τοῦ Σουλλὸ Προυντώμ. Τὸ βι-
βλίό μὲ τίς «Vaines Tendresses.» Ἡ ἐλξεβερικὴ ἔλ-
δοση τοῦ Lemerre τῶν ἑξ φράγκων. Ἐδῶ μπορεῖ νὰ
χαμογελάσουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὑποχρεωτικούς ἀ-
ναγνώστες μου καὶ νὰ μ' ἐλεεινολογήσουν ἄλλοι, οἱ
καταφρονητές, ὑποθέτω, τοῦ βιβλίου, οἱ ἐρωτευτές,
οἱ καταχτητές, οἱ καθαλλάρηδες — Βελλερεφόντες
ἢ Δογκισῶτοι; — τῆς ζωῆς. Ὅχι τὸ διάβασμα, μὰ
ἢ ὕψη τοῦ βιβλίου μοῦ γέννησε τὸ καρδιοχτύπι. Κά-
τι ποὺ ἔμοιαζε μὲ τὴ συγκίνηση ποὺ θὰ προξενούσε
στὸ εἶναι μας τὸ ρωμανικό, ἢ συναπάντηση μιᾶς
γυναίκας, τᾶγγισμα μὲ τὰ χέρια μας τῆς λυγερῆς
ποὺ θὰ τὴν ὄνειρεύονταν μερόνυχτα κάποια αἰσταν-
τικὰ νιάτα. Ξέρουμε τί εὐγενικώτατα καλλιτεχνικὲς
ποὺ εἶναι οἱ ἐλξεβερικὲς ἐκδοσοῦλες τοῦ Λεμέρ, ἄ-

(*) Ὁ κ. Χατζόπουλος στὴν «Ἀπόκρισὴ» του ἀναφέ-
ρει καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο, μὲ κάποιο κυνισμό σημειώνοντας,
πὼς *δὲν τυχόν* καὶ ὁ ποιητῆς αὐτὸς (καὶ ἄς μὴ τὸν ἐκαλο-
γῶμερ) — ποὺ μοῦ εἶναι βέβαια ὁ δάσκαλος καὶ μοῦ
δίνει τὰ παραδείγματα, τοῦτος κ' ἓνας ἄλλος, ὁ Jean La-
hor, — ἂν αὐτοὶ ἐνοοῦν τὴ φιλοσοφικὴ ποίηση, καθὼς
τὴν ἐνοῶ κ' ἐγώ, δηλονότι μιὰν «ἔμμετρη φιλοσοφία», δὲ
διατάζει νὰ τοὺς καταδικάσῃ καὶ αὐτούς, καὶ ὅποιον ἄλλο.
Στὴν προεϋμένη θέση τῆς μελέτης αὐτῆς θὰ δείξω τί λο-
γῆς εἶναι οἱ δύο τοῦτοι ποιητῆς καὶ ἂν εἶναι ἡ τέχνη τους
«ἔμμετρη φιλοσοφία» καὶ πὼς ἀξίζει στοχαστικὰ νὰ νοή-
σουμε τὸν ὄρο «ἔμμετρη φιλοσοφία». Τώρα περιορίζομαι
νὰ ὑποσημειώσω πὼς ὁ κ. Χατζόπουλος καὶ στὸ μέρος τοῦ-
το καὶ σὲ ἄλλα τῆς κριτικῆς του μὲ γγίζει μὲ ζητήματα
ποὺ ἔχω γι' αὐτὰ μιλῆσει προκαταβολικὰ καὶ μὲ τὸ παρα-
πάνου ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Θὰ ἔπρατε ἀπαντώντας του νὰ ἀντι-
γράψω τὰ παλιά μου δευτέρια. Μὰ εἶναι δίκιο νὰ ξανα-
πληρώσω ἐξαφλημένα χρέη; Γιατὶ τὸ ξεχωριστὸ φῶτῶμα
στὴ ράχη μου τοῦ Προυντώμ καὶ τοῦ Lahor; Τοὺς γνώρι-
σα σὲ περασμένο καιρὸ καὶ τοὺς δύο κ' ἐπλεξα μὲ κείνους
ἔρωτες περαστικούς ποὺ πάντα μὲ καημὸ τοὺς θυμῶμαι.
τίποτε περισσότερο· καθὼς ἀγάπησα καὶ χίλιους ἄλλους.
«Δάσκαλοί μου ἓνα πλήθος, καὶ ἀπ' ὅλους ΘΑ δανεῖσθηκα
κάτι», γράφω στὰ «Σύντομα σημειώματα» («Γράμματα»,
τόμος Β', σελ. 63) μιὰ σελίδα ἀφιερώνοντας σὲ τὸ ζήτημα
τοῦτο. Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἴδιου τοῦ κεφάλαιου βρῖσκεται σὲ
λίγες γραμμὲς «ἡ ἀπολογία τοῦ βιβλίου», τὸ πρωτόπλα-
σμα, θὰ λέγαμε, τοῦ περισσόθραυτου ἀρηθροῦ τούτου.

ἕνα μνημεῖα — μνήματα καλλίτερα — τῶν ποιη-
τῶν, καὶ ἀκόμα καλλίτερα, πλάσματα, μὲ τὸ κρουστὸ
χλωμό, σὰν κοριτσένιου λεπτοκάμωτου κορμιοῦ, χαρ-
τί, μὲ τὸ σὰν ξανθοῦ τριαντάφυλλου ξύφυλλο, μὲ τὸ
ὄνομα τὲ πορφυροχάραχτο τοῦ ποιητῆ ποὺ μᾶς προ-
σκαλεῖ σὰν ἰδρονικό στόμα, μὲ τὰ μικροκάμωτα ψη-
φία ποὺ διώχνουνε τὰ μάτια τῶν ἀδιάφορων καὶ
τῶν χλιαρῶν, εὐλογα τρομασμένων μήπως πάθουνε,
μὰ ποὺ τραβᾶνε τὰ μάτια τῶν καρδιῶν ποὺ θυσιά-
ζονται γιὰ νὰ χαροῦνε τοὺς στίχους· καὶ ἀπάνου ἀπ'
ὄλα μὲ τὴ μυρουδιά τοῦ τυπογραφικοῦ χαρτιοῦ, κά-
τι ποὺ μοῦ ξυπνᾷ δυσκολοέκφραστα αἰσθήματα, κά-
τι πῶς λίγο δροσερὸ καὶ παθητικὸ ἀπὸ τὸ ἄρωμα
τοῦ μενεξέ, μὰ ποὺ εἶναι δυνατὸ σὲ ξύπνημα
μιᾶς μουσικῆ διανοητικῆς συγκίνησης. Μὰ καὶ τί
ἄλλο εἶναι στὴν πηγὴ τῆς ἢ τέχνης, τοῦ ἔρωτα ἢ
ἀδερφῆ, παρὰ ἓνας βαθὺς σαρκικός ἐρεθισμὸς ποὺ
πασαλείφτηκε στὸ δρόμο του καὶ ποὺ μεταμορφώθη-
κε καὶ ποὺ ἐξαυλώθηκε ἀπὸ μύριες γῦρο του πνοῆς
καὶ μύρια θυσασίματα; Τὰ βιβλία μᾶς τραβᾶνε
μὲ τὸ ἐξωτερικὸ τους προτοῦ μᾶς ἐλκύσουν μὲ τὴν
οὐσία τους.

Ἐξῆσα καὶ ζῶ μὲ βιβλία. (Μὰ εἶμαι ἀληθινὸς
μελετητῆς τοῦ βιβλίου, ποὺ θὰ μπορούσα σωστὰ νὰ
εἰπωθῶ *διαβασμένος*; Ἐχω λόγους ν' ἀμφιβάλλω.
Θὰ τὰ ποῦμε παρακάτω.) Ὅσοι θὰ ἔτυχε νὰγαπή-
σανε ἢ ὅσοι θὰ τύχῃ νὰ τᾶγαπήσουν κάποια μου
τραγούδια, ἂς χρωστᾶνε, γιὰ τὴ χαρὰ ποὺ τοὺς ἔ-
δωκα, λίγη χάρη καὶ τοῦ βιβλίου. Ἐνα βιβλίό στὲ
χέρι τῆς κρατοῦσε ἢ Μοῦσα, ἔταν ἤρθε καὶ μὲ φί-
λησε. Πόσα ἀπὸ τὰ ὄνειρα ποὺ ὄνειρεύτηκα κ' ὕστε-
ρα μοῦ γινήκανε καλοδεμένον στίχοι ἢ καλοστόχα-
στα λόγια, τὰ ὄνειρεύτηκε τὴν ὥρα ποὺ ἔσκυδα μὲ
τὸ μολύδι ἀπάνου ἀπὸ τὰ φύλλα ἐνὸς βιβλίου! Μὲ
τὴ σφραγίδα του σφραγισμένος ἀπὸ τὰ μικρά μου
χρόνια. Ἄπὸ τὴ μελέτη τοῦ βιβλίου βγαίνει καὶ ὁ ἄ-
γονος καλαμαράς, ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ βιβλίου συ-
χνὰ δείχνεται καὶ ὁ μεγαλοφάνταστος τεχνίτης. «Τὰ
βιβλία, ἔγραφε ὁ Μίλτονας, ὁ ἀπάνου ἀπ' ὅλους ὄχι
βιβλικὸς μονάχα, μὰ καὶ βιβλιοθρεμμένος ποιητῆς,
δὲν εἶναι νεκρὸ κάτι κρατᾶνε δύναμη ζωῆς καὶ ἐ-
μοια ἐνεργοῦνε μὲ τὴν ψυχὴ ποὺ τὰ γέννησε...
Πολλοὶ ζοῦνε, ἀχθὴ ἀρούρης· μὰ τὸ καλὸ βιβλίον εἶ-
ναι τὸ πολῦτιμο ζωογόνο αἷμα ἐνὸς ὑπέροχου νοῦ,
συντηρημένο πέρα καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ του καὶ θησαυρι-
σμένο θρησκευτικὰ γιὰ τὴ ζωὴ.» Μὰ φοδᾶμαι πὼς
θὰ ξεπέσω στὰ εὐκόλα ἐγκώμια. Ὁ λόγος μου δὲν
εἶναι γιὰ τὴν ἀξία τοῦ βιβλίου, ἔσο γιὰ τὴ φύση τοῦ
βιβλίου καὶ γιὰ τὸ μέρος ποὺ παίζει στὴ μόρφωση
τῶν καλλιτεχνικῶν προσώπων. Συνειθίζουμε νὰ ἀν-
τιθέτουμε στὸν ἄνθρωπο τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ γρα-

φείου τὸν ἄνθρωπο τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς, τὸ γνωρισμένο μὲ τις χιλίες λεπτομέρειες τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Μὰ ἡ ἀντίθεση τούτη δὲν εἶναι κάπως πῶς πολὺ ἀπλοποιημένη στὴ φαντασία παρ' ὅσο εἶναι στὴν ἀλήθεια, καὶ δὲν κρίνεται τὸ ζήτημα ἀποκλειστικά, δταν εἶναι στὴ μέση ὁ καλλιτέχνης, μὲ τὴν πολὺπλοκὴ ψυχὴ του, μὲ τὸν ἀπάνω ἀπ' ὅλα προσδεχτικό του καθ' ἐντύπωσιν καὶ κάθε ζωῆς νοῦ, μὲ λογῆς τρόπους; Εἶναι ἄνθρωποι τοῦ κάμπου καὶ τοῦ χωριοῦ πού τῇ ζωῇ τους τὴν περνᾶνε στὰ δάνοιχα τῆς φύσης, μὲ τις χιλίες μύριες τῆς ζωγραφιῆς, καὶ ὅμως τίποτε δὲν παρατηροῦνε, τίποτε ἐξ νοιῶθουνε, τίποτε κι ἀπ' ὅσα τοῦ; περικυκλώνουνε δὲν ξέρουνε νὰ ξαναπαραστήσουνε, κι ἂς γράφουνε, κι ἂς συγγράφουνε.

Εἶναι σὰ νὰ ζοῦνε κλεισμένοι σὲ μπουντρούμι. Ἀπεναντίας ἄνθρωποι πού ζοῦνε φυλακισμένοι, κανονικά, σχολαστικά, περὶ μὲσα σὲ τέσσερους τοίχους ἀντικαθρεφτίζουνε στὰ γραμμένα τους κάμπους καὶ βουνά, οὐρανοὺς καὶ κόσμους. Πίσω ἀπ' ὅλα ὁ ἄνθρωπος. Κάποιοι λόγοι μὲ πείθουνε πὼς μέσα μου κρύβω καθιστικὸς ἐγώ, τὰ σημάδια μιᾶς ὑπαίθρης ζωῆς, ζωηρότερα κι ἀπὸ πολλοὺς ξωμάχους. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα κρατᾶμε μέσα μας κάποια φυσικὴ ζωὴ καὶ γνώση ἀπὸ τὴν πατρίδα πού ζήσαμε παιδιά. κι ἀπὸ κεῖ τὸ κουβαλάμε κάποιον δροσερὸ νερό, ὅσο κι ἂν μετρημένο μᾶς ἔρχεται, ἴσα μὲ τὰ γεράματα. Ὑστερα ἡ ἀξία τοῦ λογοτέχνη δὲν εἶναι γιατί ζωγραφίζει κάμπους καὶ βουνά, πολιτείες κι ἀνθρώπους, ἀπὸ μιὰν ἄμηση ἢ ἀπὸ μιὰν ὅποια γνωριμιά. Εἶναι γιατί ἀνασταίνει καὶ ξαναζεῖ, μὲ τὸ μέσο, μὲ τὴ βοήθεια, καὶ μὲ τὴν πρόφασιν κι αὐτῶν καὶ καθενὸς στοιχείου, τὸ ἴδιο του τὸ ἐγώ. Μὰ τὸ ἐγώ ἐνὸς ἀνθρώπου ὅσο κι ἂν προσδιορίζεται, ὅσο κι ἂν περιρίζεται ἀπὸ τοὺς γύρω του κύκλους, ἀπὸ τίς μέσα του κληρονομίες, εἶναι κάτι αὐτόνομο, κάτι δυσκολοεξηγητο, πού μπορεῖ ξαφνικά νὰ φυτρώσῃ παντοῦ, κι ἀπὸ παντοῦ νὰ ὠφεληθῇ, ξεχωριστὸς μικρόκοσμος στὸ μακρόκοσμο μέσα. Δυὸ κόσμοι: ὁ φυσικὸς κι ὁ πνευματικὸς. Οἱ τόποι καὶ οἱ ἰδέες. Ἱστορία καὶ φύσις. Τὸ βιβλίον καὶ ἡ πραγματικὴ ζωὴ. Ἀντίπαλα καὶ ἰσόπαλα. Ἀδιάφορο τὸ εἶδος τῆς τροφῆς πού χωνεύει ὁ ποιητής. Τὸ κοίταμά του, εἴτε ἀπὸ τάνεθασμα σ' ἓνα βουνό, εἴτε ἀπὸ τὸ γνώρισμα μιᾶς ζωῆς, εἴτε ἀπὸ τὸ μελέτημα μιᾶς σελίδας, τοῦ κινεῖ τὸ νοῦ ἢ τὴν καρδιά, συχνότερα καὶ πῶς ἀκέρια νοῦ μαζί καὶ καρδιά (*). Ἄν εἶναι καλλιτεχνικὴ τῆς συγκίνη-

(* Μέσα σ' ἓνα ποίημα τοῦ Ψυχᾶρη σημείωσα τὸ σίχο «εἶσαι ἡ καρδιά τοῦ νοῦ μου», πού τόσο ὠραία παρασταίνει τὸ συνταίριαμα πού γίνεται στίς δυὸ τούτες, σὲ συγκατατὸ ἀλληλοβοήθημα, κινούμενες, δυνάμεις.

σης αὐτῆς ἢ ἔκφραση, κ' ἢ ἐντύπωσιν πού μᾶς δίνει, ἀπ' ὅποια κι ἂν ἔρχεται πηγὴ, νὰ τὸ ἔργο τέχνης. Τὸ ὄνειρο, τὸ βιβλίον, ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος, κάθε μελέτη, κάθε γνώση, ἔχουν ἴσα δικαιώματα μὲ κείνα τῆς πραγματικῆς ζωῆς. «Νοῦ, ἄρα ὑπάρχω.» Εἶπεν ὁ φιλόσοφος. — Ἡ ἀγάπη τοῦ ποιητῆ πρὸς τὰ βιβλία εἶναι ἐν' ἀπὸ τὰ φανερώματα τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸν ἄνθρωπο, κόσμον μέσα στὸν κόσμον, μέσα στὴν πλάση πλάσμα μὲ δριζόντες, ὁμορφιές καὶ ποίηση ἕμοια πλατιά. Γιὰ κάποιους τεχνίτες τοῦ λόγου φράση σὴν τούτῃ «χαίρομαι τὸ βιβλίον, δὲ χαίρομαι τὴ ζωὴ» δὲ σημαίνει τίποτε. Ἐκεῖνοι χαίρονται τὴ ζωὴ καὶ στὰ βιβλία. Καὶ — ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ! — χαίρονται: τὴ ζωὴ στὰ βιβλία, χωρὶς καὶ. Ποιητὲς καὶ στοχαστὲς πού κάποι' ἐπαναστατοῦνε κατὰ τοῦ βιβλίου, καὶ τὰ βρίζουνε τὰ βιβλία καὶ τοὺς ἀντιθέτου τῇ ζωῇ, καὶ καμῶνονται πὼς τὰ καταφρονοῦνε, δείχνουνε ἴσα ἴσα τὴ δύναμιν καὶ τὴν ἐπιρροὴν πού πήρανε στὴ ζωὴ τους τὰ βιβλία. Κανεῖς δὲν ἐπαναστατεῖ παρὰ γιὰ νὰ ρίξῃ κάποιον ἀπὸ ἓνα θρόνον.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΜΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ: ΠΟΛΥΓΑΜΙΑ

Τὸ ἔργο δὲν ἔχει φιλολογικὴ ἀξίωση. Τὸ δῆλωσε, καθὼς ἄκουσα, ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας. Ὅμως πάντα, ὑποθέτω, ἔχει ἀξίωση ρωμαϊκῆς φάρσας. Οἱ Γάλλοι συνηθίζουνε καὶ τὰ πῶς γυνὰ πράματα, νὰ τὰ λένε μὲ τρόπο λεπτὸ, νὰ τὰ σκεπάζουνε. Ὁ κ. Ξενόπουλος καὶ τὰ πῶς κοινὰ πράματα τὰ παρουσιάζει πρόστυχα καὶ ξετσιπωτά. Γαργαλάει τὸν κοσμάκη κι ὁ κοσμάκης γελάει. Κατέχει ἔτσι τὴν τέχνην νὰ κρατᾷ τὸ διαφέρο τοῦ ἀμόρφωτου κοινού. Γι' αὐτὸ κι ὡς τώρα τὰ δράματά του κατώρθωσε νὰ τὰ περάσῃ γιὰ φιλολογικά.

Ἡ δῆλωσή του ἔρχεται κάπως ἀργοπορημένη.

Ἡ φάρσα παίζεται στὴν Ἀθήνα. Κι ὅμως κανένα ἀπὸ τὰ πρόσωπα δὲ γνωρίζουμε. Ὁ κ. Ξενόπουλος φρόντισε νὰ φέρῃ τὸ καλοῦπι του ἀπὸ τὸ Παρίσι. Τὸ μόνο ἑλληνικὸ τῆς φάρσας αὐτῆς εἶναι ἡ προστυχιά της. Προστυχιά ὄχι μονάχα ἐξωτερικῆ. Ἡ οὐσία της εἶναι ἡ προστυχιά. Καταλαβαίνουμε τὸ βέρο τὸ Ρωμῶ, ὅσο κι ἂ θέλησε νὰ βάλῃ ψεύτικο Παριζιάνικον φτιασίδι ἢ ἀκριβὸς καὶ γι' αὐτὸ.

Καὶ τὸ κοινὸ γελάει. Μὰ τὸ κοινὸ τί ἄλλο εἶναι κι αὐτό, παρὰ ὁ ἴδιος ὁ Ρωμῶς, πού τὸ εὐρωπαϊκὸ φτιασίδι του τὸν προδίνει;

ΘΕΑΤΡΟΦΙΛΟΣ

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ (*)

Είναι νόχτα βαθεία. Όξω ακούγεται ή μάνιτα τ' άνάμου και τοδ χιονοπαρου. Μισα στο χαμόδαίτο τ' άπ' άγο δάιχεται ή φ' άλεια κ' ή άπελπισία στο παραγώνι ή στικ άνάθει με καναδού ξυλάκια. ου, τεία πιτάα και άλλα τεία χρειάζομένα είναι: άταχτα ριμένοι έσει δι έποι; κ' ένα άγκειό άπανου στη τ' άχτη. Στην άλλη γωιό είναι ένα κρεδατάκι έβλινό να κοιμά. α. έ Γιανάκης στην άγκονή καινουνται μερικέσ κλιττες. ένα σουβάβλι και με φ' άγρια κοντά στο κρεδατάκι ένα τραπέζι με σπειρινο ποδι και άπανου του ένα λυχνάρι σκουράκι θαμπ' ναμπα λίγο γώσ γύρα. Άπιναντι είναι σπειρινο έλας κ' αναπαράκης, κοντά του ένα σεντούκι και άπινου στο σε τ' άκι υδ' χαλασμενός άντρομέτας μ' ένα προσιέφαλο.

Ό Γιανάκης παλη έάρι ώ; 25 χρονώ με ξαθί μου ακάκι και βιβουλομένα μάτια είναι άρωτος. τυλιμένε το κεφάλι του με μποξά κ' αθισαι κοντά στην έστει και πωδονεται κοντά του ή Ζαχαρούλα ή μάνι του, γυναικα ώ. 50 χρονώ καλοσεκόμενη άκμα μένα τ' άφαμάκια ποδ' ειλχρονονται στη μορφή της. ντιμένη με κοντογούνι χλιτσαγωμένο άπο τον καιρο κ' έ με φοκισλι στο έσράκι ποδ' το περιδένει ή παχειά και περδαλή πιτ' πλεξούδα της, καθεται χάμευ και τον κοιτάζει με λαχτέρα.

Ό Γιανάκης. Δέ συμμάζέθεται πιά και κείνο τ' ά παιδι.

Ό Ζαχαρούλα. Είναι νταμαχιάρικο γυιόκα μου.

Ό Γιανάκης. Δέν άκούσ έξω τί κακό χαλάει έ Θεός τον κόσμο. Έχει τύχη να κρούσει και άφτ' τ' άρα και τότεσ είμαστε καλά.

Ό Ζαχαρούλα. Θάν τ' άφιλάζει ή χάρη του (κάνοντας τ' άσταθρό της) ποδ' και σαν και σήμερα γενήθηκε.

Ό Γιανάκης. Τ' είταν τ' άγραφτ' μας να καρτεράμε να ζήσουμε άπό ένα κουτσούβελο (κλαφτ' άκάπως).

Ό Ζαχαρούλα. Έτσι είναι έ κόσμος γυιόκα μου. Άθριο ποδ' θ' ά δυναμόσεις έσύ, έσύ θ' ά μ' ά προκόφεις.

Ό Γιανάκης. Νά δυναμόσω ;

Ό Ζαχαρούλα (ζωερά). Θ' ά δυναμόσεις μαθές θ' ά θεριέφεις.

Ό Γιανάκης (πικρά). Έκαμεις τ' άσταθρό σου μάνα γι' άφτ' ;

Ό Ζαχαρούλα. Π' άσα μέρα τονέ κάνω και έ Χρισταύλης μας θ' ά σου δ' άσει γλήγορα τήν υγειά σου.

Ό Γιανάκης. (μισοκοιωνώντας τ' άκεφάλι του). Τεία γειά (ή Ζαχαρούλα τον κοιτάζει π' άξένα).

Έ μάνα ; τί άξίζει τέτια γειά ;

Ό Ζαχαρούλα (με καημό). Γιανάκη μου τί λόγια είν' έφτ' άνα ;

Ό Γιανάκης. Και μανούλα τί άξίζει τέτια γειά; Κεί κάτω στο τυπογραφείο πόσες φορές δέ μέπια-

(*) «Τ' άδαχτυλιδ' της μάνας» κ'ρίθεται τ' ά καλύτερο δραματικό έργο του Καμπύση. Βγήκε σέ βιβλίο στο 1898 μαζί με τον «Νοκιο της Σοφίας» (ποίημα) και τ' ά «Μάτι του έρ' άκοντα» (θήγημα). Άντίτυπο του δέν έμεινε κανένα. Κι άφου πολλοί άπό τ' ά δικούς μας, και μέλιστα άπό τ' ά νεώτερους, μ' ά τ' ά ζήτηνε, άποφασίζουμε νάν τ' ά ξανατυπώσουμε.

σαν τ' ά δάκρια ; (ή Ζαχαρούλα τον κοιτάζει κατάματα). Θυμάσαι τήν ήμέρα ποδ' έ άλλος σπιτονοικοκύρης μ' ά έδγαλε τ' ά παράθυρα να φύγομε άπό τ' ά σπιτι ; δέ σ' άχω πομένο π' άς πρίστηκαν τ' ά μάτια μου τότεσ κείνη τήν ήμέρα έ διεφτυνησ μοδ' άωκε ένα χερόγραφο να κάνω τή στοιχειοθέτηση τ' ά π' άρα ποδ' λές και άρχίνησα τή δουλειά μου. έ νους μου είταν σέ σ' άς δ' άλένα. βούρκωσαν τ' ά μάτια μου και δέν ξεχώριζα τ' ά γράματα. Ξέστοχα σκουπίστηκα έτσι (κάνει με τ' ά χέρι του π' άς σκουπίστηκε) ούτε π' άροσεξα τίποτις. Ξανάρχισα ύστερις τή δουλειά. τέλειοσα δ' άδ' ά κόλες στη σειρά και άμα τήν άφημα τ' ά μάτια μου είταν π' άρισμένα.

Ό Ζαχαρούλα (με πόνο). Κ' έσύ τ' ά νταμαχι γυιόκα μου.

Ό Γιανάκης (σέ λίγο σ' ά να μιλούσε ή σκέψη του). Ποδ' είταν ή παλαιηκιά μας δόξ ;

Ό Ζαχαρούλα. Θέλημα Θεού γυιόκα μου.

Ό Γιανάκης. Π' άς τ' ά έτσι βρέ μάνα. (σέ λίγο με πικρή ειρωνία). Νά ποδ' βρήκα να μεταχειριστώ τ' ά ψεφτογράματα ποδ' έμαθα.

Ό Ζαχαρούλα. Ό Θεός δέ χάνει τ' άς καλούς χριστιανούς.

Ό Γιανάκης ύστερα άπό κάμποσο βυθισμό). Κι ά μοδ' τ' ά συμπαθήσεις έσύ μάνα, έ Σωτήρης τί μοδ' χρώσταγε να τραθήξει. δσα τραθάει ;

Ό Ζαχαρούλα. Τ' ά λές πάλε ;

Ό Γιανάκης (σ' ά βυθισμένος). Τή θυμάμαι τήν πατρίδα μάνα. Σ' άν και σ' άήμερις μέθανες σ' ά τ' ά γ' άνατά σου και μοδ' άλεγες τίς ιστορίες του Χριστογενάνε. σ' άν και σ' άήμερις έφκιναν τ' ά χριστόψωμα και τήν κουλούρα μας και ξαγρυπνάγαμε κοντά σ' ά τ' ά φωτιά να σημάνει ή καμπάνα να πάμε στην εκκλησιά κέκόδαμε τήν κουλούρα μας σ' άν τέτια ώρα πάνου κάτου. Ό κυρούλα Θιός σ' άχωρ' άστη λείπει πιά. λείπει κ' ή Χριστίτσα μας ή πολυαγαπημένη. κέμεις μάνα πεταμένοι στον ξένο τόπο καρτεράμε άπό τ' ά κουτσούβελο να μ' άς φέρει να ιδούμε τ' ά Χριστόγενα Θεού φ' άτιση.

Ό Ζαχαρούλα (με πολλή συγκίνηση). Μή λυπάσαι γυιόκα μου. Άθριο δέ θ' άμαστε έτσι. είδα καλ' ά εϊνορο. θ' ά κάμουμε κ' έμεις Χριστόγενα σ' ά χριστιανοί.

Ό Γιανάκης. Παρηγόρα μάνα παρηγόρα. Ά δέν είσουνε δ' άποια είσαι μ' άόργε και να με καταραστείς. (πάλε βυθίζετ' ά ή Ζαχαρούλα δ' άλο τον κοιτάζει. σέ λίγο). Για πέντε τραγούδια να ξενοκρατ' άς νάφινεις τ' ά φτωχικό σου και τ' ά είναι σου. (γυρίζοντας στη μάνα του) δέν έπρεπε να μάκολουθεϊστε στην έξορία μου μάνα...

Ό Ζαχαρούλα. Όλο τ' ά περασμένα γυιόκα μου.

Ό Γιανάκης (εκαλονουθώντας). Ναί μάνα. σεις κεί πάνου δέ θ' ά κακοπερνάγατε έτσι. κέγώ έδ' ά λιγότερο ίσως άπ' έ, τ' ά σ' άμερα.

Ό Ζαχαρούλα. Όχι γυιόκα μου. καλήτερα ποδ' είμαστε ούλοι άντάμα και άς περνάμε δ' άπως περνάμε. (έ Γιανάκης κουνάει τ' ά κεφάλι του). Νά σοδ' π' ά κίλλας ; Ό ίδιος δέ μοδ' τ' άπες τόσες φορές π' άς έγώ σοδ' άφερα στο κεφάλι σου άφ' άτ' άς τίς ιδέες με τίς ιστορίες μου ; Π' άς έγώ σ' άνοιξα τ' ά δρόμο σ' ά τ' ά τραγού-

δια σου με τα τραγούδια που σου μάθαινα : 'Όχι γυιόκα, έχει ούλοι θάμασσε αντίμα· Κυνήγησαν στην Τουρκιά δεκοχτώ χρονώ παιδι γιατί έβγαλε πέντε τραγούδια που του τάδειξε ή μάνα του, έπρεπε ή μάνα του νάν τάφρισει μονάχο τὸ παιδί της ; (ὁ Γιαννάκης βουρκώνεται). Μήν κλαῖς γυιόκα μου· δέν ξενοκρατήσαμε που λές. Τώρα βρισκόμαστε στην πατρίδα μας που μπορούμε νά τραγουδήσουμε χωρίς φόβο.

'Ο Γιαννάκης (με πόνο). Μάνα ἐγὼ τὴ θυμάμαι τὴν πατρίδα. Ἐξη χρόνια τώρα καὶ δέν τὴν ξέχασα οὐτε στιγμή· ἔξη χρόνια ἐδῶ κι οὐτε ἓνα φίλο δὲ μπόρεσα νά πιάσω. Ἐκεῖ στο τυπογραφεῖο μαράζωνα μουφεβγε ἡ ζωὴ μου σιγά σιγά καὶ κανένανε δέν τὸν ἔνιαζε. Ἄμα ἔβγαλα τᾶλλα μου τραγούδια θυμάσαι ; οἱ φημερίδες μάνεθασαν στὸν οὐρανό, ἔτσι τοὺς κατέβηκε, κἔσὺ τᾶχες κρυφὴ χαρὰ σου· τί ὠφέλησε ἡ δόξα μας ; Τὴν ἴδια ἡμέρα που ἔγραφαν πὼς προτιμᾶν τὸ Γιαννάκη ἀπὸ, Θέ μου που τὸ συλογιέμαι, ἀπὸ τὸν Ὅμηρο ὁ Γιαννάκης φαρμακόντανε στὰ μπουντρούμια τοῦ τυπογραφείου γιὰ νά βγάλει δυὸ δραχμὲς καὶ ζήσει τὴ γρημάνα του καὶ τὰ νήλικα τᾶδέρφου του. Τὸν Τοῦρκο μάνη τὸν ξεφῆβγει κανένας μὰ ὁ φίλος σου σὲ δένει σὲ δένει....

'Η Ζαχαρούλα (συγκινημένη). Μήν τὰ μελετᾶς Γιαννάκη μου τέτια μέρα.

'Ο Γιαννάκης (τὸ ἴδιο). Ἐγὼ μάνα θὰ πεθάνω τὸ καταλαβαίνω· τὸ σαράκι μου τὰ θέρισε πιὰ τὰ σωτικά μου· καὶ δὲ θέλω μάνα νά πεθάνω (ἡ Ζαχαρούλα ἀλαφιάζεται). Δὲ θὰν τὰ ξαναθῶ τὰ βουνά μας· δὲ θὰ ξαναγοικῆσω τὸ σάλαγο τῶν κουδουνιῶ. (σὺν ἀφαιρεμένους). Σήμερις οἱ πιστικοὶ θὰ μαζεφτοῦν στὶς στρουγγες· θανάψουν φρονταρίες καὶ γύρο στὴ ζεστασιά θὰ δηγηθοῦν τίς ἱστορίες τῶν Παγανῶν καὶ τῶν Καλικαντζάρων· κ' οἱ τσελιγκάδες θὰ καρτεράνε τὸ γένο πὼς θὰν τὸ καρτεράνε. Σανὲ σήμερις γενήθηκε ὁ Χριστὸς μὲς στὴ σπηλιὰ κι ἀντιλάλησε τὴ γένα του ἢ φλογέρα χαρμῶσινε στὶς ράχες καὶ στὰ χείμαδιά· (γυρῶντας στὴ μάνα του). Τὴ ζωὴ τους τὴν ὀνειρέβουμαι μάνα κ' ἡ ζωὴ ἢ δικὴ μου μὲ φῆβγει· καὶ τὴν ποθῶ μάνα τὴν ἐθέλω γιὰ τὴν ἢ εἰκόνα της εἶναι ὠμορφη κι ὀνειριασμένη. Ἄχ! ἄς πρόφταινα κάνε νάν τᾶγραφα ἀφτὰ νάν τᾶκκανα τραγούδια· ἐγὼ νά ξεθύμαινα καὶ νάν τὰ τραγουδᾶν ἄλλοι καὶ νά νιόσουν τὸν πόνο μου καὶ νά αἰστανθοῦν τὸ μαράζι μου....

'Η Ζαχαρούλα (μόλις βασιτώντας τὸν ἑαφτό της). Γιούκα μου τί εἶν' ἀφτὰ που συλοήζεσαι ;

'Ο Γιαννάκης (τὸ ἴδιο). Ἦθελα νά σουλέγα ἐσένα τὸ στερνό μου τὸ τραγούδι. Κ' ἐσὺ μου λίκνισες τὴν ἀγάπη στὰ βουνά· κ' ἐσὺ μου σπειρες μέσα μου τὴ φαρμακίλα τοῦ κάμπου. Μῆφαγε μάνα μῆφαγε ὄχι τόσο ἢ ξεροκαμπιὰ ὅσο ὁ πόθος τοῦ βουνοῦ.

'Η Ζαχαρούλα (ἡσυχότερη). Τὰ βουνά δὲ φέβγουν γυιόκα μου· θὰν τὰ βροῦμε στὴ θέση τους τὴν ἡμέρα που.... (χτυπάνε τὴν πόρτα).

'Ο Γιαννάκης. Κάποιος εἶναι.

'Η Ζαχαρούλα. Ἡ Κυριάκενα θάναι· (σηκόνεται νάνοίξει· τὴν ἴδια στιγμή ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ μπαίνει ἢ Κυριάκενα, γυναίκα φνομίληκη τῆς Ζα-

χαρούλας. Ἀπὸ τὴν πόρτα μανιάζει τὸ χιονόνερο). Καλό στη· φουσαί δῆω ;

'Η Κυριάκενα. Καλησπέρα σας καὶ καλὴ ταχινὴ. Φουσαί δῆω λείε ; Ἄμ δέν εἶναι νά ξεμυτῆσει κανεῖς.

'Ο Γιαννάκης. Καλησπέρα θειά Κυριάκενα· (στὴ μάνα του). Μὰ κείνο τὸ παιδί πότες καρτεράει πιὰ νάρθει ;

'Η Κυριάκενα. Ὁ Σωτήρης ;

'Η Ζαχαρούλα. Ναί.

'Η Κυριάκενα. Τὸν εἶδα νά γυρῶζει μὲ τὰ παποράκια. Τώρα βλέπεις πάνε στοὺς καρφένδες τὴ νύχτα.

'Ο Γιαννάκης. Μήν κρούσει.

'Η Κυριάκενα. Ἄ μὰ. Βράζει τὸ αἷμα τους τοῦν παιδιῶνε. Μὴ φοβᾶσαι.

'Ο Γιαννάκης. Καὶ πὼς μᾶς θυμῆθηκες θειά Κυριάκενα τέτια ὄρα ;

'Η Ζαχαρούλα (κοιτάζοντας τὴν Κυριάκενα νά νιόσει). Γειτόνια φιλενάδα εἶναι, πετάχτηκε μιὰ στιγμή.

'Η Κυριάκενα. Ναῖσκε. Λέου : πᾶν νά ἰδῶ πὼς εἶναι ὁ Γιαννάκης.

'Ο Γιαννάκης. Σπολάτη θειά Κυριάκενα· ἢ κυράτσα Ἐρωφίλη μονάχη τῆς ἔμεινε ;

'Η Κυριάκενα. Ἐκεῖνη κάθεται κοντὰ στο μαγκάλι κ' ἔχει στὴ ἀγκαλιὰ της τὴ γάτα της.

'Ο Γιαννάκης. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε τέτια πράματα.

'Η Κυριάκενα. Τὰ λαμπρογιόρτια που θὰ γενήσῃ ἢ γάτα μας θὰ σου φυλάξω ἓνα κατσουλάκι.

'Ο Γιαννάκης. Καλὰ νάσαι θειά Κυριάκενα. Ὁ; τότες....

'Η Κυριάκενα. Εἶναι ἓνα παιγιῶδι καὶ μιὰ συντροφιά τὸ κατσουλάκι· (ὁ Γιαννάκης, κουνάει τὸ κεφάλι· ἀπὸ τὴν ἐστία τὰ δυὸ κοντόδαλα πετάνε φτωχὲς σπιθούλες. Μπὰ καλότυχο θὰν τὴν ἀφίσει τὴ φωτιά σου νά σβῶσει τέτια νύχτα ; Κουτσούρια· στὴ ἐκεῖ μὴν πλοκάρουνε οἱ Καλικαντζάρου. (τραβώντας μπροστὰ στὴ γωνιὰ καὶ βλέποντας τᾶγκειὸ δοθῶ). Νά κιάλας· ἄμ τοῦτο τί τᾶχες ἔτσι ; σὲ καλό σου Ζαχαρούλα· (τὸ γυρῶζει ἀνάποδα) δὲ θὰ βάλεις ξύλα στὴ φωτιά ;

'Η Ζαχαρούλα (σὰ νά ἔχει ἄλλου τὸ νοῦ της). Που νάν τὰ βροῦμε τὰ ξύλα.

'Ο Γιαννάκης (μὲ ψεφτοχαμόγελο). Τὰ πιστέβεις τὰ καλικαντζόνια θειά Κυριάκενα ;

'Η Κυριάκενα. Χωρατέβεις Γιαννάκη ; (κάνοντας τὸ σταθρό της) Ἄ σακουγε ἢ Ρωφίλη· αἶε πῆς της πὼς δέν εἶν' ἀλήθεια· ἄμ ἀφηκε τίποτις ἀτέλειωτο....

'Ο Γιαννάκης. Ἐγὼ τὰ πιστέβω περισσότερο ἀπὸ τὴν κυράτσα Ἐρωφίλη· (σὲ λίγο) ὥστε τὴν τέλειωσε κιάλα κιάλας ἐκεῖνη τὴν τζάμπα που ἔπλεχε ;

'Η Κυριάκενα. Τὴν ἔκλεισε που λείε ὁ λόγος. Τώρα δὲ μπορούνε μὲ συμπάθειο νάν τὴν κατουρήσουνε οἱ Καλικαντζάρου.

'Ο Γιαννάκης (μὲ τὸ ψεφτοχαμόγελο του) Βέβαια. (σὲ λίγο) Ἐμεῖς θειά Κυριάκενα μὲ τὸ νά μὴν ἔχουμε νά σudaθλίσομε τὴ φωτιά μας μὲ κουτσουμπέλια θάφίσομε τοὺς Καλικαντζάρους νά μποῦνε στο σπιτικό μας. Τί θὰ μᾶς κάμουνε κιάλας ; τὴ

στάχτη θάνακατέψουνε; ἄς τὴ σκορπίσουνε ὕψος θέλουνε. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε οὔτε καπινολόγο.

Ἡ Κυριάκενα. Τί κάνει. (στὴ Ζαχαρούλα) Νὰ βουλόσεις οὐλόυθε τίς τρούπες καὶ τίς χαραμάδες. Τάκοὺς;

Ἡ Ζαχαρούλα. Πῶς. (συλοσημένη πάντα).

Ἡ Κυριάκενα. Ἄκου λέει. Ἐχει ἑφτά πέτρες λέου σὰν τὴν Πούλια· ἀξέτιμητο. Κατάλαβα πῶς ἴσα μὲ κατοπενήντα δραμὲς θὰν τίς δέσει.

Ἡ Ζαχαρούλα. Στὴν πατρίδα μας ἀντίς γιὰ βασιλόπητα κόβουνε σήμερα κολούρα.

Ἡ Κυριάκενα. Ὅπου τόπος καὶ τσακόνι. Νὰ ἴδαίτε τὴ βραδιά τῆς Σπυριδόνου εἶχανε τὰ χριστόγενά τους οἱ Φράγκοι. Νὰ ἴδεις μάτια μου ἢ κυρὰ Ἔλσα ἢ Γερμανίδα τ' εἶχε στὴ σάλα τῆς. Τὸ δέντρο ποὺ τὸ λένε.

Ἡ Κυριάκενα. Πῆς τα μας θεῖα Κυριάκενα. Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

Ἡ Κυριάκενα. Εἶχενε ἕνα δέντρο ἀπὸ ἔλατο γιομάτο χρυσόκολες καὶ χρυσὲς κλωνές· γιομάτο μικρὰ, μικρὰ κλεφτοφάναρα καὶ κεριά. Τὰνάδουν ἀκούς τὴ νύχτα τοῦ Χριστογενῶνε κ' ἔχουνε ἀκούς στὰ κλωνιά τοῦ δέντρου κρεμασμένα δῶρα. Ἐφτοῦνα εἶναι ἀκούς εἰ μποναμάδες κεινῶνε. Δὲ σοῦ λέω ὅπου τόπος καὶ τσακόνι;...

τὰ μεσάνυχτα στὴν ἐκκλησιὰ τὸ φέρνεις λέει ἐκεῖ τὸ γλέπω ἐγὼ κι ἄ μάρεσει λέει· καὶ μοῦ κάνει, ἄμα σκολάσει ἢ ἐκκλησιὰ πεταγόμεστε λέει· μὴ σιμῆ μαζί σίτι μου καὶ σοῦ δίνω λέει τὰ λεφτά.

Ἡ Ζαχαρούλα (συγκινημένη). Δὲν τῆς εἶπες γιὰ τιμῆ;

Ἡ Κυριάκενα. Ἄκου λέει. Ἐχει ἑφτά πέτρες λέου σὰν τὴν Πούλια· ἀξέτιμητο. Κατάλαβα πῶς ἴσα μὲ κατοπενήντα δραμὲς θὰν τίς δέσει.

Ἡ Ζαχαρούλα (σκουπιζοντας ἕνα δάκρυο). Ἐκατοπενήντα εἶ; Νάξερεις Κυριάκενα τεῖναι ἔχει τόσο γιὰ μένα ἔσο γιὰ τὰ παιδιὰ μου ἀπὸ τὸ δαχτυλίδι θῆνιοθες σὲ τί ἀνάγκη βρέθηκα νὰν τὸ ζεκάνω (κλαίει). Πολλὲς φορὲς πεινάσαμε οἱλοι μας καὶ τὸ βάσταξα στὴν πεῖνα μας. Μὰ τί νὰ κάμω τώρα Κυριάκενα; Ὁ γιοκάς μου θέλει κοίταμα· τὸ καταλαβαίνω πῶς εἶναι πολὺ ἄριστος καὶ δὲν τὸ δείχνει (κάνοντας τὸ σταθρό τῆς) Ἄς δώσει μπαρέμου ἢ χάρη του νὰ εἶναι ἢ στερνὴ μας δοκιμασία τὸ χάσιμο τάνεχτίμητου δαχτυλιδιοῦ...

Ἡ Κυριάκενα. Καλότυχο κέσ'.

Ἡ Ζαχαρούλα (διακόβοντάς τῆ). Ἄστα τώρα καημένη Κυριάκενα· (σκουπιζοντας τὰ μάτια τῆς καὶ προσπαθώντας νὰ συχάσει) λοιπὸν ἀπτή πῶς τῆ λένε θὰ εἶναι στὴν ἐκκλησιὰ;

Ἡ Κυριάκενα. Ναισε ἐκεῖ θάναι.

Ἡ Ζαχαρούλα. Θὰν τῆς τὸ φέρω ἢ ἴδια Κυριάκενα ἄμα κοιμηθεῖ ὁ Γιαννάκης. Θάρθῶ νανάφω καὶ μιὰ λαμπάδα στὴ χάρη του. Θὰ σὲ βρῶ ἐκεῖ;

Ἡ Κυριάκενα. Ἄκου λέει. Ἐμεῖς θὰ πάμε νωρίς γιατί θὰ κοινωνήσῃ ἡ Ρωφίλη μου.

Ἡ Ζαχαρούλα. Θὰ σὲ βρῶ καὶ θὰ πάμε μαζί σὲ δάφτηνε. (βγάνοντας ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς ἕνα μαντύλι) Ἐδῶ μέσα τόχω διπλομένο σὲ μὴν ἄκρη (πιάνοντας μὴν ἄκρη τοῦ μαντυλιοῦ) νὰ ἐδῶ (τὸ ξαναχῶνει στὸν κόρφο τῆς). Τῆ μισὴ μου ζωὴ Κυριάκενα τὴν ἔδινα καλήτερα...

Ἡ Κυριάκενα. Καλότυχο τώρα καὶ τὸ παιδί σου δὲν τὸ σιλοῦζεσαι;

Ἡ Ζαχαρούλα. Τὸ παιδί μου; Ἄμ γιὰφτὸ ζῶ Κυριάκενα· (γυρίζοντας στὸ Γιαννάκη) Γιούκα μου (πάει κοντά του) δὲν κρυένεις; γιατί ἐφυγες ἀπὸ τῆ φωτιά;

Ἡ Ζαχαρούλα. Τὸ παιδί μου; Ἄμ γιὰφτὸ ζῶ Κυριάκενα· (γυρίζοντας στὸ Γιαννάκη) Γιούκα μου (πάει κοντά του) δὲν κρυένεις; γιατί ἐφυγες ἀπὸ τῆ φωτιά;

Ἡ Ζαχαρούλα. Τὸ παιδί μου; Ἄμ γιὰφτὸ ζῶ Κυριάκενα· (γυρίζοντας στὸ Γιαννάκη) Γιούκα μου (πάει κοντά του) δὲν κρυένεις; γιατί ἐφυγες ἀπὸ τῆ φωτιά;

ΤΟ ΜΕΘΥΣΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

Είμ' εὐτυχῆς πού χαρίζω σήμερα στο «Νοῦμα» τὴ μετάφραση τοῦ «Μεθυσμένου Καραβιοῦ», τοῦ δοξασμένου αὐτοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Jean Arthur Rimbaud. Ὅλοι ὅσοι παρακολουθοῦνε τὴ γαλλικὴ ποίηση θὰ ξέρουνε βέβαια τὸν ποιητὴ καὶ τὰ ἱστορικά του μὲ τὸ Βερολίον. Ὅλα του τὰ ποιήματα γραμμένα σὲ πολὺ νεανικὴ ἡλικία εἶναι γεμάτα πρωτοτυπία καὶ μουσικὴ σκέψη, καὶ ὁ στίχος του εἶναι ὑποταγμένος στίς ἀπαιτήσεις τῆς νεώτερης ποιητικῆς τέχνης, πού γι αὐτὸ λογαριάζεται ἕνας ἀπὸ τοὺς προδρόμους τῆς. Ἐπὶ τὸ Μεθυσμένο Καραβί γίνεταί ἡ σημαία, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, τῆς καθῆ νέας ποιητικῆς γενεᾶς. Ἄλλοτε θὰ μιλήσουμε πρὸς πλατιά γιὰ τὸν ποιητὴ. Ἡ μετάφραση εἶναι δυσκολώτατη καὶ πολλοὶ τὴ λένε ἀδύνατη, γιὰ τὸ ποίημα εἶναι γεμάτο νεολογισμούς. Ὡστόσο ἐγὼ κάνω μιὰ δοκιμὴ. Ἄλλοι ἴσως τὴν καταφέρουν καλλίτερα.

Σ. Σ.

Καθὼς κυλοῦσα σὲ ἄσειστα ποτάμια, δὲ γρικοῦσα νὰ μὲ σερνοβολᾶνε πιά μὲ πῆσμα οἱ σκoiνοφόροι· σημάδια σὲ χρωματιστὰ πλουκία τοὺς καρφώσαν ἰντιάνοι κοκκινόδερμοι σκουζοντας οἱ αἰμοβόροι.

Ἀνέγνιαστο ἀπὸ φόρτωμα καὶ ἤχι σὰν ὄντας φέρνον τὰ στάρια τὰ φλαμαντικά, τὰ ἐγγλέζικα βαμπάνια. Τὴ χλαοῆ σὰν τέλιωσαν ἐτοιότη, τὰ ποτάμια μ' ἀφήκανε γιὰ νὰ διαβῶ τὰ ρεματένια αὐλάκια.

Στὴν ἀγριωπὴ τοῦ κύματος ὄρτο τὴν παραζάλη, καὶ ἀπ' τῶν παιδιῶν τὸ μυαλὸ κορυφότερο, τὸν ἄλλο χειμῶνα τράβηξα μακριά. Τ' ἄδευτο χερσονήσια δὲν ἔνοιωσαν ἀνάκατα θρίαμβο πρὸς μεγάλο.

Τὸ θαλασσένιον ξύπνο μου βλόγησε ἡ τρικυμία. Πρὸς ἀνάλαφρο καὶ ἀπὸ φελλὸς χόρεψα πὰ' στὸ κύμα, ὅπου τὸ κραῖζον ἀρπαγα αἰώνιο τῶν θυμάτων, νύχτες χωρὶς τῶν φαναριῶν τὸ χαῦνο βλέμμα, πρῖμα.

Καὶ ἀπὸ ξυνόμηλων καρπῶ, τὸ λάτινό μου τσόφλι, γλυκότερα τὸ πράσινο νερό, σὰν τὸ βελόνι μου τρύπησε· καὶ ξερατά, μπλίβες κρασιῶν κηλίδες, μου ξέπλυνε σκορπίζοντας ἄγκυρα καὶ τιμόνι.

Καὶ ἀπέκει δροσολούστηκα πλεῖσα στὸ ποίημα μέσα τῆς θάλασσας, πού πέφτουνε καὶ ζεματιοῦνται τ' ἀστρα, καὶ αἰθέρες πράσινους ρουφᾶ, χλωμὸ πλεούμενο, ὅπου ἕνας πνιγμένος σκεφτικὸς βουλιᾶ σὲ πόντια κάστρα.

Πού οἱ γαλαζάδες ἄξαργα βάφονται ἀργά, μανίες καὶ ἀργοὶ ρυθμοὶ ἀπὸ τὰ χρυσὰ λαμπίσματα στὴ μέρα, πρὸς δυνατοὶ ἀπὸ οἰνόπνεμα καὶ ἀδρότεροι ἀπὸ λύρες, τὶς πιτσιλίδες τοῦ ἔρωτα πικρὸς ζυμώνουν πέρα.

Ξέρω τὰ οὐράνια πού ἀστραπὲς τινάζουν, τὰ σιφούνια καὶ τὶς φορτοῦνες τὶς στριγγές· καὶ ξέρω καὶ τὸ βράδυ, καὶ τὴν παράφορη ἀγῆ—λαὸ ἀπὸ περισσότερα,— καὶ ὅ,τι θαρρεῖ πού εἶδε ὁ Ὀνητὸς κ' ἐγὼ μ' ἐκειὸν [δμάδι.

Εἶδα ἀπὸ μυστηριώδικες ζωστὸ τὸν ἥλιο φρῖκες, πού κρουσταλλώματα ἔλαμπε μακριὰ μενεξεδένια, ὅμοια μὲ ἠθοποιούς παλαιῶν δραμάτων· νὰ κυλᾶνε εἶδα, μακριὰ τὰ κύματα ρίγη παραθυρένια.

Νειρεῦτηκα τὴν πράσινη νυχτιά σὲ θαμπὰ χιόνια, φιλιά ὅπου ἀνεβαίνουνε στῶν Ὀυλασσῶν τὰ μάτια· τὸν κύκλο τῶν κρουφῶν χυμῶν καὶ τῶν τραγουδι- [στάδιων φώσφορων τὸ γαλαζοκίτρινον ξύπνο στὰ πλάτια.

Μῆνες πολλοὺς ἀκλόυθησα, ὑστερικὲς γελάδες— τὰ κύματα, πού σὲ κλιτὴ βραχοσειρὰ πηδοῦσαν· μὰ τὸ βαριὸ ἀγκομαχητὸ τῶν Ὀκεανῶν νὰ πάψουν τῶν Μαριῶν τὰ ὀλόφωτα πόδια πιά δὲ μποροῦσαν.

Καὶ ξέρετε; Κουτρήθηκα μ' ἀπίστευτες Φλωρίδες, πού μ' ἀνθία ἀνακατώνονται τὰ μάτια τῶν πανθήρων. Οὐράνια τόξα τῶν Ὀνητῶν τὰ δέρματα, κοπάδια γλαυκά, μὲς' ἀπ' τὸ ἀνάλαφρο φύσημα τῶν ζεφύρων.

Βάλτους πού ψαροκάλαθα πελώρια εἶδα ν' ἀργάζουν, πού ἕνας σαπίζει ἀλάκαιρος Λεβιθάν βριθιά, κατακυλίσματα νερῶν μέσα στίς νηγεμίες, ἢ πρὸς τὰ καταρράχτινα τὰ βάρυθρα μακριά.

Μαλαματένιους ἡλίους καὶ κύματα συντεφένια, σὲ μουντοὺς κόρφους συγκρουσιμῶς φριχτοὺς ὅπου τὰ [φίδια—

γίγαντες, καὶ ἀπὸ τοὺς κοριοὺς καταπιωμένα, πέφτουν ἀπ' τὰ στριμένα τὰ δεινὰ μὲ μαῖτρα μῦρα αἰφνίδια.

Θᾶβελαι τὰ χρυσάματα νὰ δεῖξω σας τοῦ μπλάβου κυμάτου, ἢ τὰ χρυσόψαρα τὰ τραγουδιστικά.

*Ανθινοὶ ἀφροὶ μου βλόγησαν τὰ παραδάρματά μου, καὶ ἀγέρηδες ἀνέκφραστοι μου χάρισαν φτερά.

Καὶ κουρασμένος μάρτυρας τῶν ζωνῶν καὶ τῶν πόλων ἢ θάλασσα, πού μοῦχυνε τὸ γλυκοκαραντὶ μὲ τὸ λυγμὸ τῆς, μοῦριχεν ἀνθία ἰσκιερά, βεντοῦζες κίτρινες, καὶ ὡς γονατιστὴ γυναῖκα ἔμνεσκα ἐκεῖ,

Χέρσο νησί, πού μ' ἔφταναν οἱ κουτσουλιές κ' οἱ [γκρίνιες

τῶν ξανθομάτικων πουλιῶν πού θλιβερά γοοῦσαν· καὶ ἀρμένιζα ὅταν στὰ σκoiνιά τ' ἀδύνατά μου γύρα, χλωμοὶ πνιγμένοι γιὰ νὰ βροῦν ἀνάπαψη κυλοῦσαν·

Ἔτσι καράβι ἀνώφελο κάτω ἀπὸ κόλπων κόμης,
ριχμένο ἀπὸ τὴ θύελλα κι ἀπὸ τὸ ριζικό μου,
ποῦ δὲ μποροῦν θωρακωτὰ κι Χάνσηδων καίκι
τὸ μεθυσμένο, ἀπ' τὰ νερὰ νὰ σίρουν, σκέλεθρό μου,

Λεύτερο, κι ἀνεβαίνουντας μενεξεδένιες πάχνες,
τρυπούσα τὴν κοκκινωπὴ σὰν τοίχον ἀτμοσφαίρα;
ἔγὼ ποῦ ἔξαισιο γλίκισμα φέρνω στοὺς ποιητάδες,
λειχῆνες τοῦ ἡλίου κι ἄλλοτες βλέννες γι αὐτοὺς τοῦ
|αἰθέρου,

Βαμένο ποῦ μ' ἠλεχτρικὲς ἀσπράδες ἔδρομοῦσα
τάβλα τρελλή με μαῦρων ἀγριόψαρων συντροφιὰ,
τὰ οὐράνια ὅταν οἱ Γιούληδες χτυπώντας με μαγκούρες
τὰ κάνουν νὰ κατρακυλοῦν ἀπὸ ζεστὰ χουνιά,

Ἐγὼ ποῦ ἔτρεμα ἀκούγοντας ὁ ὄργασμός νὰ βράζει
τῶν Βεχεμόθ κι τῶν πυκνῶν Ἀβλέμωνων βαθιά,
κλώστης αἰώνιος γαλανῶν ἀκνισιῶν, τὰ τεῖχη
ἐνοσταλοῦσα τῆς Εὐρώπης τὰ παλιά.

Ἄστερικὰ ἀρχιπέλαγα εἶδα κι μοσκοπήσια,
ποῦ εἶν' ἀνοιχτὰ στὸ ναυέληρο τὰ οὐράνια ὄλο μινιά.
Σὲ τέπιες νύχτες ἄβιθνες τάχα κοιμᾶσαι, ὦ κόσμη
ξόριστε τῶν χρυσῶν πουλιῶν, μελλοντικὴ εὐφροσυνία;

Μ' ἀλήθια ποῦ ἔκλαινα πολὺ. Οἱ αὐγὲς σιράκι μοῦ εἶναι.
Κάθε φεγγάρι ὀλέθριο κι κάθε ἡλιος πικρός.
Ἡ ἀγάπη με μεθυστικὰ με φούσκωσεν ἀφιόνια.
Τρῖζει ὁ σκαρμός μου, ἄς μ' ἐπαιρνε παντοτεινὰ ὁ
|γιαλός.

Ἄν τῆς Εὐρώπης τὰ νερὰ ποθῶ, τὰ λιμνασμένα
ποθῶ, τὰ κρύα κι τὰ θολὰ ποῦ πρὸς τὸ δειλινό,
ἓνα παιδάκι ἀναγερό, θλιμένο, σὰν τοῦ Μάη
τὴν πεταλοῦδα, ξαπολνᾷ καράβι ἀστενικό.

Γιατὶ λουσιμένο, ὦ κύματι, ἀπὸ τις ραθυμιές σου,
τῶν βαμπυκιῶν τοὺς ἔμπορους πιά δὲ μπορῶ νὰ
|φτάσω.

Οὔτε τὴ δόξα τῶν σημαιῶν κι τῶν φλογῶν νὰ σκίσω,
οὔτε κι ἀπὸ τῶν γεφυριῶν τὰ μάτια νὰ περάσω.

1911

Μετάφραση ΣΩΤΗΡΙΗ ΣΚΙΠΗ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Α. Τὸ δημοσιεύουμε κι θὰ δημοσιέψουμε μ' εὐχαρί-
στηση κι ἐπὶ ἄλλο μᾶς σταλεῖς. — κ. Ν. Ε. Ἀκόμα. Ἐλπίζομε
σὲ μὴ μὴ δὴ δρομάδες. — κ. Σ. Ριζ. Κόνη. Οὔτε λόγου
σου, οὔτε οἱ ἄλλοι φίλοι ἀκουστήκατε ἀκόμα; Γιατὶ αὐτὸς ὁ
πόλεμος; Περιμένουμε γράμμα σου.

Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΓΕΛΟΣ

Καθόμαστε μὴ βραδιά, μὲνα συμπατριώτη μου
φοιτητή, στὴν κώχη μιᾶς μπιραρίας τῆς Γενεύης
ποῦ εἶτανε ἀντίκρου σχεδὸν στὸ Πανεπιστήμιο, γιο-
μάτης, ἐκεῖνη τὴν ὥρα, ἀπὸ Γενεέξους ναϊκου-
ρέους κι φοιτητὲς διαφόρων συλλόγων κι φυλῶν.
Ἡ ἐμιλία μας ζωηρὴ, γοργή, πηδοῦσε ἀπὸ κοι-
βέντα σὲ κουβέντα, σὰν τὰ πουλιὰ ἀπὸ κλαδί σὲ
κλαδί.

— Ἄ, — μοῦ κάνει ὁ φοιτητὴς με τὴ φωνή
του τὴν τσιριχτή—καλὰ ποῦ τὸ θυμήθηκα. Μεθαύ-
ριο βράδι,—(θὰ εἶτανε ἡ παραμονὴ τῆς δικῆς μας
πρωτοχρονιάς) σέχω καλεσμένο στὸ δωμάτιό μου
νὰ φᾶς βασιλόπητα ποῦ μούστειλαν ἀπὸ κάτω, μαζὶ
με ἄλλα γλυκά. Μοῦ τὰ στέρνει ἡ κουμπάρα μου.
Ἡ καημένη... εὐκαιρία δὲν ἀφίνει νὰ μὴ μοῦ στείλῃ
κι κάτι. Μέγε: καταῦποχρεωμένο.

— Ἐχεις κι κουμπαριές, βλέπω. Ἐγὼ οὔτε
μιὰν ἀκόμα...

— Βέβαια. . μὰ τὸ πράμα ἦρθε μόνο του. Ἐγὼ
τὰ εἶχα σιάξει γιὰ τὴν ἀδεια, ἐγὼ ἔπρεπε νὰ εἶμαι
κι ὁ κουμπάρος, κατὰ τὰ μυαλὰ τοῦ γαμπροῦ.

— Μὰ τί εἶχες σιάξει; Τίποτα βρωμοδουλιὰ
στὴ μέση;

— Ὅχι... εἶταν λίγο συγγενεῖς, πέμτου βαθ-
μοῦ... κι ξέρεις τί δύσκολη πούναι σαυτὰ τὰ ζητή-
ματα ἢ ἐκκλησιά μας.

— Ζητοῦσε πολλὰ ὁ Δεσπότης;

— Ὁ Δεσπότης τότε ἔλειπε. Εἶτανε στὴν Πόλη
συνοδικός. Εἶχα νὰ κάνω με τὸν πρωτοσύγγελο
ἀνάθεμά τον... Εἴμαστε συγγενεῖς κι με τὸν κουμ-
πάρο κι με τὴν κουμπάρα μου, — ξακλούθησεν ὁ
πατριώτης μου, ἔχοντας, φαίνεται, ἀνίκητη δρεξή
γιὰ φλυαρία.—ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ τοῦ νησιῦ.

Ἐκεῖνος, ἀπὸ χρόνια, ἔχει τὴ δουλίτσα του στὴ
Σμύρνη. Ἐτυχε νὰ περάσῃ κ' ἡ Κατίνα ἓνα καλο-
καίρι ἐκεῖ. Ὁ Ἀντώνης, σὰ χωριανός τῆς ποῦ εἶταν,
κι λίγο συγγενής, περνοῦσε κι τὴν ἔδλεπε συχνά.
Τὴν ἐβγαζε, κάπου-κάπου, κι περίπατο. Φαίνεται
πὼς δὲν ἀργήσανε νὰ τὰ ψήσουνε. Ἰστερ' ἀπὸ λί-
γους μῆνες, ἔμα πῆγεν ὁ Ἀντώνης στὸ χωριό, τὸ
ξεμιστηρεύτηκε τῆς μάννας του πὼς «τὴν Κατίνα
τὴν ἀγαπᾷ, κ' εἶναι σίγουρος πὼς κι τὸ κο-
ρίτσι δὲ θὰ πῆ ὄχι νὰ κοιτάξῃ τὴ λαιπὸν νὰ βάλῃ
σὲ δρόμο τὴ δουλιὰ κι τὸ καλοκαίρι, με τὸ καλό,
νὰ γενῆ κι ὁ γάμος». Ἡ καημένη ἢ θειά δὲν τᾶ-
κουσε κι με πολὺ καλὸ αὐτί. Ὅχι πὼς γύρευε
καλύτερη νύφη γιὰ τὸν Ἀντώνη, «καλὸ κι ἀξιο τὸ
κορίτσι: κοπέλλα στοχαζόμενη, δίχως φούμαρα κι

μέ τον τρόπο της», μα δὲν εἶτανε σίγουρη ἂν θὰ μπορούσανε νὰ πάρουν τὴν ἄδεια καὶ ἤξερε πῶς καὶ τὸ χωριὸ θὰ γινότανε ἀνάστατο μὲνα τέτοιο συν-οικέσιο, ἀνάμεσα συγγενῶν.

Ὁ Ἀντώνης ὅμως ἀπὸ δῶ εἶχε ἀπὸ κεῖ εἶχε, τὴν κατάφερε νὰ βάλῃ τὰ δυνατά της «νὰ πάρῃ τὸ ναι» ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ κοριτσιοῦ. Ὅσο γιὰ τὴν ἄδεια, «ἐκείνος θὰ τὰ βολέψῃ». Τὸ καλοκαίρι πήρα τὸ ἀπολυτήριό μου καὶ δρόμο γιὰ τὸ χωριό. Σὲ λί-γες μέρες νὰ τὸς κι ὁ Ἀντώνης. Τὴν ἴδια βραδιά τοῦ ἐρχομοῦ του, γυρίζοντας σπῆτι λίγο ἐξώρας, τονὲ βρῆκα καὶ μὲ περίμενε.

— Ἦθελα νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ γράψῃς ἕνα γράμμα τοῦ ἁγίου πρωτοσύγγελου. Θὰ τοῦ ξηγή-σης τὴ συγγένεια ποὺ ἔχουμε μὲ τὴν Κατίνα καὶ θὰ τοῦ δόσῃς νὰ καταλάβῃ πῶς εἶναι ἀγάπη στὴ μέση. Πῆς του πῶς... τὰ πράματα εἶναι προχωρη-μένα καὶ... νὰ μὴν παρατραβῆξῃ τὸ σκοινί. Ἄν γί-νεταί τίποτα, νὰ μᾶς γράψῃ, νὰ πεταχτῆς ἐσὺ ὡς τὴ χώρα καὶ νὰ τελειώνουμε μιὰν ὥρ' ἀρχίτερα.

Ἐπιπλέον ἀπὸ καμμιὰ βδομάδα ἦλθε στὸ φοιτητὴ μας ἡ ἀπάντησι. «ὡς βλέπετε, ἔλεγεν ὁ Πρωτοσύ-γγελος τελειώνοντας τὸ γράμμα, ἡ μήτηρ Ἐκκλη-σία ἀδυνατεῖ νὰ εὐλογῆσῃ συνοικέσιον ἀπαγορευό-μενον ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνας. Ἐχουσα ὅμως ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, οὐδέποτε ἀρνεῖται τὴν μακροθυμίαν της. Δύνασθε, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, νὰ διέλθετε αὐτοπροσώπως ἐκ τῆς ἱερᾶς Μητροπό-λεως καὶ ἐλπίζομεν κάτι νὰ γίνῃ, καὶ τοῦτο πρὸς χάριν ὑμῶν καὶ τοῦ μακαρίτου πατρὸς σας καὶ φί-λου μας».

Τὴν ἄλλη μέρα κι ὄλας, καβαλίκεψεν ὁ πατριώ-της μου, πρωί-πρωί, τὴ φοράδα τοῦ πατέρα του καὶ ξεκίνησε γιὰ τὴ χώρα. Κατὰ τίς δύο τὸ ἀπό-γιομα κατέβαινε στὸ ξενοδοχεῖο. Καὶ ἡ φοράδα καὶ ὁ καθαλλάρης της εἶτανε βουτηγμένοι στὸν ἔδρο. Ἐνα συννεφάκιμα βαρὺ, πνιχτικὸ, τοὺς εἶχε ψήσῃ σὲ ὅλη τὴ στράτα. Ἀφανισμένος ἀπὸ τὴ ζέστη καὶ τὴν κούραση, ξαπλώθηκε στὸν καναπέ τῆς κάμα-ράς του νὰ ξανασάνῃ λίγο. Τὸν πῆρεν ὁ ὕπνος. Ἄμα ξύπνησε, ἀρχίζε πιά νὰ σκοτεινάξῃ. Ἐνα γλυκὸ, ἀπαλόπνοο ἀγεράκι ἔμπαινε ἀπὸ τὸ ἀνοιγ-μένο παράθυρο καὶ τοῦ ἔκανε τὴν ἀνάσα ἀπολαυ-στικιά. Συγυρίστηκε γλήγορα-γλήγορα, πῆρεν ἕνα καφέ στὸ πῶδι κ' ἔτρεξε πρὸς τὴ Μητρόπολη. Στὴ μέση τῆς μεγάλης αὐλῆς ἀπὸ καλντερίμι ποὺ περι-τριγυρίζε τὴν ἐκκλησιά, βρέθηκε πρόσωπο μὲ πρό-σωπο μὲ τὸν Πρωτοσύγγελο, ἔτοιμο νὰ βγῆ γιὰ τὸ συνειθισμένο του βραδινὸ περίπατο. Ἐπιπλέον ἀπὸ τὰ πρῶτα λόγια, τοῦ πρότεινε ὁ Πρωτοσύγγελος νὰ πᾶνε ἀπάνω στὸ κελλί του, νὰ τὰ ποῦνε ἐκεῖ μὲ

τὴν ἡσυχία τους. Ἀνεβήκανε στὸ γραφεῖο τοῦ παπᾶ, μιὰ κάμαρα μακρουλή καὶ στενή, μὲ δυὸ παράθυρα στενόμακρα κι' αὐτὰ, δυὸ μεγάλα τετράγωνα σεν-τούκια σκεπασμένα μὲ χαλκῆα παχιὰ καὶ πλουμι-στά, δουλεμένα στὴν κρεβατὴ καὶ καμωμένα μὲ κουρέλλια, ἕνα μιντέρι ἀπλόχωρο καὶ χαμηλό, τὸ γραφεῖο, γιομάτο χαρτιὰ στίβες-στίβες ἀπὸ πάνω του κρεμότανε τὸ πορτραῖτο τοῦ Δεσπότη, φωτο-γραφία μεγαλωμένη. Ἀντίκρυ στὸ γραφεῖο, στὸν ἄλλο τοῖχο, μιὰ μεγάλη βιβλιοθήκη ποὺ ἔφτανε σχεδὸν ὡς τὸ ταβάνι. Τὸ κάτω μέρος της εἶχε σχῆμα ντουλάπας. Τὸ ἀπάνω εἶτανε χωρισμένο σὲ τρία καὶ γυαλόφραχτο. Εἶπε τοῦ φοιτητῆ μας νὰ καθῆσῃ καὶ ἀρχισε κείνος νὰ διασκελλῆ ἀργά-ἀργά τὸ δω-μάτιο, ἔχοντας πίσω τὰ χέρια, μισοκρυμμένα κάτω ἀπὸ τὸ ράσο. Ἐπιπλέον ἀπὸ ἕνα-δυὸ βόλτες στάθηκε, λίγο ἀπότομα, μπροστὰ στὸν ἐπισκέπτη του ποὺ δὲν ἤθελε νὰνοῖξῃ πρῶτος τὴν κουδέντα καὶ τοῦ λέγει :

— Νὰ μιλήσουμε νέτα-σκέτα. Εἶσαι σὲ θέση, θαρρῶ, νὰ καταλάβῃς τὴν εὐθύνῃ ποὺ παίρνω... καὶ δὲν ἐννοῶ νὰ ἐκτίθεμαι στὰ χαμένα. Τί εἶνε διατε-θειμένος ὁ γαμπρὸς νὰ δόσῃ ;

Εἶπε τὰ λόγι' αὐτὰ δίχως τὸ λαφρὸ χαμόγελο ποὺ ἀφινε νὰνοῖξῃ ὡς τῶρα στὰ χεῖλη του. Τὰ μά-τια του, δυὸ κατάμαυρα, μικρούλα, γοργοκίνητα μά-τια, χάσανε τὴν καλοκάγαθη ἔκφραση ποὺ διατη-ρούσανε στὴν ἀρχὴ καὶ ἀρχίσανε νὰ σκορποῦνε μα-τιές κρύες καὶ σταθερές. Ἡ φωνὴ του ἔγινε ξερη-ξηρὴ καὶ ὁ τόνος της πιδ χαμηλός. Τό : «σεῖς» ἔδωσε τόπο στὸν ἐνικὸ ἀριθμό.

— Μά, πανοσιολογιώτατε, μὴ νομίσετε πῶς ὁ γαμπρὸς εἶναι καὶ κανένας πλούσιος, ἔχει μιὰ....

— Ὅσο γιὰ τὸ γαμπρὸ δὲν ξέρω, μα ἡ νύφη εἶναι ἀπ' τίς καλύτερες φαμίλιες τοῦ χωριοῦ καὶ δὲ θὰ πῆγεν ὁ κύρ Στέφανος, βέβαια, νὰ δώσῃ τὴν κόρη του σὲ κανένα τσοπλάκη. Τέλος ἐκεῖνο ποὺ ξέρω εἶναι πῶς λιγώτερο ἀπὸ εἴκοσι τούρκικες δὲν μπορῶ νὰ δεχτῶ.

— Εἴκοσι λίρες! Τί λέτε, πανοσιολογιώτατε; Ἄμ τ' εἶν' ὁ κάβουρας τ' εἶναι τὸ ζουμί του. Προτιμώ-τερο τότε νὰ πάγῃ στὴ Σμύρνη καὶ νὰ κἀνῃ ἐκεῖ τὸ γάμο.

— Ἄς τὸ κἀνῃ... Μὰ ἔννοια σου καὶ τοὺς ξέ-ρω ἐγὼ τοὺς χωριανούς. Δὲν ἐννοοῦν κατ' εὐθένα τρόπο νὰ κἀνουν τὸ γάμο τους κρυφά. Σὰν κλέ-φτες. Θέλουν νὰ τὸ καταλάβῃ ὅλο τὸ χωριό. Νὰ παῖξουν τὰ τούμπανα.

Πράγματι τοὺς ἤξερε καλὰ τοὺς χωριανούς ὁ πανοσιολογιώτατος. Μήπως, λίγες βραδιὲς προτίτε-ρα, θυμωμένος ὁ Ἀντώνης ἀπὸ ἕνα ὑπαινιγμὸ ποὺ

τοῦ εἶχε κάνει ἀπάνω στὸ γάμο του κάποιος φίλος μέσα στὸ καφενεῖο, δὲν τὸ φώναξε νὰ τὰκούση ὅλη ἢ παρέα πῶς «μῆτε Δεσπότης μῆτε Πατριάρχης μποροῦνε νὰ τὸν μπεδίσουνε νὰ πάρη τὴν Κατίνα καὶ θὰ παίζουνε στὸ γάμο του δυὸ μουσικὲς, ὄχι μιὰ ;» Ἦξερε κι ὁ φοιτητὴς μαζὶ καλὰ τὸν Ἀντώνη. Ἦξερε πῶς εἶταν ἱκανὸς καὶ τὸ μαγαζὶ του ἀκόμα νὰ ξεκάνη, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ γίνη ὁ γάμος στὸ χωριὸ, ἐπίσημα καὶ φανερά. Δοκίμασε, μόλα ταῦτα νὰ κατεβάσῃ λίγο τὶς ἀπαίτησες τοῦ πρωτοσύγγελου.

— Τὸ μόνο ποῦ μπορῶ νὰ σοῦ κάνω, — τοῦ ἔλεγεν ἐκεῖνος, — εἶναι νὰ κατεβάσουμε τὴν τούρκικη σημαία καὶ νὰ νεβιάσουμε γαλλικιά.

Κατάλαβε ὁ φοιτητὴς πῶς γενναιότερες παραχώρησες δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ καὶ δοκίμασε, τότε, νὰ πιτύχῃ κάποιαν εὐκολία στὴν πληρωμὴ, ρωτώντας ἂν θὰ δεχότανε νὰ τοῦ μετρηθοῦνε τὰ δέκα εἰκοσόφραγκα τώρα καὶ τὰ ρέστα ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμο.

— Τρέχα γύρευε, — φώναξε ὁ πανοσιολογιώτατος. Ἐν τῇ πλάμῃ καὶ οὕτω βοήσωμεν.

Ἐφυγε ὁ φοιτητὴς ἀπὸ τὴ Μητρόπολη στέρνοντας στὸ διάβολο καὶ Δεσποτάδες καὶ πρωτοσύγγελους. Τὰ ἔγραψε τοῦ γαμπροῦ, πασκίζοντας νὰ τὸν καταφέρῃ, νὰ κάνῃ τὸ γάμο στὴ Σμύρνη. Καταθύμωσε κι ὁ Ἀντώνης, στὴν ἀρχή, μὲ τὶς ὑπερβολὲς τοῦ πρωτοσύγγελου. Κόντεψε μάλιστα, στὴν πρώτη φούρια, νὰ βάλῃ τὴ μάνα καὶ τὴ φανίλια τῆς νύφης νὰ ἐτοιμαστοῦνε γιὰ ταξίδι. Ἵστερα τὸ σκέφτηκε, τὸ ξανασκέφτηκε, κ' ἔγραψε τοῦ φοιτητῆ μαζ, στέρνοντας τὰ χρήματα, νὰ «πάρῃ ἀπ' τὸν ἅγιο πρωτοσύγγελο τὸ χαρτί».

Genève 1912

X. ΜΟΛΙΝΟΣ

ΚΕΡΟΚΛΕΦΤΗΣ

(Τοῦ Θεόκριτου)

Μιά μέλισσα τὸν ἔρωτα ἐκέντρωσε στὴ χέρα, ἀπ' τὴν κνιέλη τὸ κερὶ σὺν τὸ ἔκλεπτε μιὰ μέρα. Καὶ τὸ κεντρί, τοῦ ἔπρηξε ὅλα τὰ δάχτυλά του. Πηδώντας ἀπ' τὸν πόνο του, πηγαίνει στὴ μαμά του καὶ μὲ παράπονο πικρὸ—τὸ χέρι του φυσώντας—λέει σ' αὐτήν : «Ἡ μέλισσα τόσο μικρούλα ὄντας, γιὰτὶ σκληρὰ καὶ τσουχτερὰ, πληγώνει τὸ κεντρί της ; Γυρίζει μὲ χαμόγελο καὶ λέει στὸ παιδί της, ἢ Ἀφροδίτῃ : «Ἐρωτα, γιὰτὶ δὲ νὰ θυμῶνεις ; ἔτσι μικρὸς εἶσαι καὶ σὺ κι' ὅμως σκληρὰ πληγώνεις!

Χανιά

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΤΖΟΥΡΟΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίαι δεχομάστε καὶ τρίμηνες συντρομῆς (3 δρ τὴν τρίμηνα).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂ δὲν προπλερώσει τὴν συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλῇ τιμῇ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίαι σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Παρίσι, 22 τοῦ Μάη, 1912.

Φίλε «Νουμά»,

Ἡ χαριτωμένη μας δημοτικίστρα καὶ φιληνάδα, κ. Εἰρήνη Α. Δεντρινουῦ, στὸν περασμένον ἀριθμὸ τοῦ «Νουμά», 478, σ. 281, μᾶς ἔμαθε δυὸ πράματα περιεργά, σὰ θέλετε μάλιστα, καὶ τρία, μὲ τὸ συμπάθειο.

Τὸ πρῶτο, πῶς ὁ κ. Βενιζέλος εἶναι δημοτικιστὴς.

Τὸ δεύτερο, πῶς θαμάζει τὸ φιλογολικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη.

Τὸ τρίτο, πῶς χωρίζει Ψυχαιρισμὸ καὶ Δημοτικισμό.

Ἡ κ. Εἰρήνη Α. Δεντρινουῦ μίλησε μὲ τὸν κ. Βενιζέλο, κ' ἔτσι ἔχουνε περσότερο κύρος ἀπ'τὰ ποῦ μᾶς δηλώνει κάπως ἐπίσημα γιὰ τὸν κ. Πρωθυπουργὸ.

Πολύτιμα λοιπὸν εἶναι τὰ λόγια της καὶ μᾶς δείχνουνε πόσο λίγο γελαστήκαμε.

Ἵσως πάλι καὶ νὰ μὴν τὸ παρατήρησε ἡ καλὴ μας φιληνάδα, πῶς δικαιολογώντας τὸν κ. Ε. Βενιζέλο, τὸν καταδικάζει τελειωτικά.

Είναι, λέει, δημοτικιστής — δηλαδή ἄθρωπος χωρίς χαρακτήρα και χωρίς πεποίθηση, ἀφοῦ κυτατρέπει τὴ δημοτικὴ, ψηφίζοντας καὶ νόμους ἐναντίο της.

Θυμᾶται, λέει, τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, φανερωμένοι δηλαδή ἄθρωπος χωρίς λογικὴ, ἀφοῦ τὸ προκίνησε ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς πὺς τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη στάθηκε ὀλέθριον, τὸλεθριώτερον ἀπ' ὅλου.

Χωρῖται, λέει, Ψυχαρισμό καὶ Δημοτικισμό, σημαίνει δηλαδή πὺς ὁ κ. Βενιζέλος ἔχει κάποιο πνεῦμα, τουλάχιστο κάποια μαργιολιά, ἐπειδὴ μὲ τὴ μαργιολιά του ξέρει περίφημα καὶ σκεπάζει τὴ διπλὴ του τὴν ἔλλειψη ἀπὸ λογικὴ καὶ ἀπὸ χαρακτήρα.

Ὁ ταπεινὸς σου φίλος

ΨΥΧΑΡΗΣ

Φίλε «Νουμά»,

Μὲ τὴν ἄδεια τῆς κυρίας Εἰρήνης Α. Δεντρινοῦ, νὰ βγάλω τὰ συμπεράσματά μου ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ της γράμμα γιὰ τὸ ζήτημά μας.

Εἶσαι λόγιος δημοτικιστής, ἄμα, γράφοντας τὰ ἔργα σου, ἀγωνίζεσαι, ὅσο ξέρεις καὶ ὅσο μπορείς, νὰ κολουθεῖς τὴ διδαχὴ τοῦ Ψυχάρη, καὶ φωνάζεις στὸν κόσμον πὺς εἶσαι ἀντιψυχαρικός. Τῶπε ὁ Χριστός: «Ὁ πᾶς ὁ λέγων με Κύριε, Κύριε, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, κτλ.»

Εἶσαι πολιτικὸς δημοτικιστής, ἄμα στὰ κρυφὰ διαβάλλεις ἢ λὲς πὺς διαβάλλεις καὶ θαμᾶζεις τὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, καὶ στὰ φανερά, γιὰ νὰ μὴ σὲ πούνε ψυχαρικό, πολεμᾶς ἄγρια μὲ νομοθετήματα καὶ διωγμοὺς τὴ δημοτικὴ γλώσσα. Ἡ θεολογικὴ θεωρία: ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσακαριώτης εἶναι μεγάλος ἄγιος· γιατί, ἂν αὐτὸς δὲν τὸν παράδινε νὰ σταυρωθῆ, ὁ Χριστὸς δὲ θὰ γινότανε Σωτήρας τοῦ κόσμου.

Εἶσαι πολεμιστὴς ὑπέρμαχος τῆς Δημοτικῆς, ἄμα, χωρίζοντας τὸ δημοτικισμό ἀπὸ τὸν ψυχαρισμό, τῆς κίνης πόλεμον ἀπὸ πεποίθηση, ἀπὸ ἀγνή συνείδηση πὺς εἶσαι δουλεύοντας, μάχεσαι γιὰ τὴν πρόοδο τῆς Δημοτικῆς». Τῶπε κ. ὁ Δαυὶδ, τὸ κρυφολέει, θαρρῶ, καὶ τὸ Προεδρεῖο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ μας Ὀμίλου. «Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι».

Εἶσαι κ' ἐπιστήμονας δημοτικιστής, μὲ χαρακτήρα δημοτικιστής, ἄμα, φωτισμένος καὶ ὠδηγημένος ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, πατώντας στὸ δρόμον τὸν ἐπιστημονικὸ πὺς ἀνοίξει καὶ χάραξε μὲ τὸ αἷμα του ἐκεῖνος, γιὰ νὰ χῆς τὴν προστασία ἐνὸς

μεγάλου (μὲ μικρὸ ΜΓ, παρακαλῶ), γιὰ νὰ πάρῃς τὴ θεοσύλα σου, ἀρνέσαι καὶ τὴν ὑπαρξὴ ἀκόμα τοῦ Ψυχάρη, ἀρνέσαι καὶ τὰ ἔργα σου τὰ δημοτικιστικά, γίνεσαι στυλὸς τῆς διγλωσσίας, καὶ λὲς τὴν καθαρεύουσα «γραπτὸ» καὶ τὴ δημοτικὴ «ἄγραφο» λόγο. Τῶπε καὶ ὁ Ἰησοῦς: «Ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα».

Τὶ σφός, τέλος πάντων, ὁ Μιστριώτης! Τοὺς τρώμαξε τὸ μάτι του, τοὺς δημοτικιστές! «Οἱ λεγόμενοι δημοτικισταὶ — γράφει καὶ ξαναγράφει — χείρνες τυγχάνουσι τῶν χρυαῖστων ἢ μαλλιαρῶν».

Πατήσια, 16 τοῦ Μᾶη 1912

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

«Ἡ μάθηση ἔχοντας σκοπὸ τὴ διδασκαλία εἶναι τὸ μόνο ἀποτελεσματικὸ ὄπλον ἐνάντια κάθε πλάνης καὶ κάθε τυραννίας, γιατί πλάνη καὶ τυραννία ἄλλο δὲν εἶναι πάρεξ τοῦ λογικοῦ παραστράτισμα». Τοῦτα κηρύχνει ὁ τελευταῖος καὶ ἴσως μεγαλειότερος μάρτυρας τῆς Ἀναγέννησης Ἰταλὸς φιλόσοφος Giordano Bruno, πὺς ζωντανὸς ἐκάγηκε τὸ Φλεβάρη τοῦ 1600 ἀπὸ τὴν ἐρηρὴ ἐξέταση τῆς Βενετίας στὸ Campo dei fiori. Ἀπὸ τὸ XIV καὶ XV αἰῶνα ἡ μάθηση μέσο νέας γιὰ τὴ ζωὴ ἀντίληψης, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ (Humanisme), πολεμῶντας κατὰ τοῦ σχολαστικοῦ Θεοκρατισμοῦ καὶ τοῦ ἀνελεύτερου μεσαιωνικοῦ κόσμου, ἀναφε τὴν τραγικὴ ἐκείνη πάλη ἀνάμεσα τοῦ δογματοῦ καὶ τοῦ λόγου, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀναδείχτηκε νικητὴρα μὲ τὴν Ἀναγέννηση. Τοῦ κάκου προσπάθησε ἡ Παπποκρατία, νὰ πνίξει τὸν ἀγῶνα ἀλλάζοντάς του ὑπουλα διεύτυση. Τοῦ κάκου κατόπι, μετὰ τὴ Μεταρρύθμιση στὴ Γερμανία καὶ τὴν αἴρεση στὴν Ἰταλία, ἀρχίζοντας μὲ τὴ σύνοδο τοῦ Trento ἀντικατάστησε τὴν ὑποκριτικὴ ταχτικὴ τῆς, μ' ἓνα εἶδος ἠθικοῦ καὶ ἰδεολογικοῦ ἀπολυτισμοῦ, μὲ μίαν ἠθικὴ καθαρτηρίου δείχνοντας φανεροὺς τοὺς σκοποὺς τῆς. Τοῦ κάκου καταδῶξε μὲ λύσσα τοὺς ἐκλεχτοὺς τῆς Ἀναγέννησης, γράφοντας ἔτσι τὴ φριχτότερη σελίδα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας καὶ φανερώνοντας τὴ μισητὴ ψυχὴ τῆς κυβερνούμενη ἀπὸ τὸ πάθος καὶ τὸ σφῆρο ἐνάντια στὶς ἀρχὲς τοῦ Γαλιλαίου, πὺς ξεμεταλλεύσαν κηρύχοντάς τες. Οἱ φιλελεύτερες ψυχὲς δὲν ὑποτάσσονται· ἓνας καὶ μόνος δύναται νὰ νικήσει καὶ πάντα θριαμβεῖ κατὰ τῆς ἀμάθειας· δὲν εἶναι τρόπος πὺς νὰ περιορίζει τὴ σκέψη, θταν ἀρχίζει νὰ διατάζει καὶ νὰ ἐρευνᾷ.

“Ομοια κι’ εἰ σοφοὶ τοῦ XVI αἰῶνα δὲν ὑποτάχτηκαν, ἀποκήρυξαν τὸ δόγμα καὶ τὸ σχολαστικισμό καὶ ἐπαναστάτησαν ἐναντίο κάθε περιορισμοῦ τῶ δικαιομάτων τῆς σκέψης καὶ κάθε περιορισμοῦ καὶ περιφρόνησης τῆς σάρκας καὶ ἔτσι λυτρώθηκε τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὰ δεσμά του καὶ κατὰχτησε τὸν κόσμο ἢ ζωὴ, ἢ δράση, καὶ ἔτσι ἡ ἐπιστήμη νίκησε τὴν τυραννία, τὸ σόφισμα καὶ τὴν ὑποκρισία—στὴν Εὐρώπῃ.

Ἄλλὰ σήμερα βρισκόμαστε ἔμπροσς στυφίμο μεσαιωνικὸ καὶ περιέργο φαινόμενο, πού ἡ ἐπίσημη ἑλληνικὴ ἐκκλησία ζητάει ἀπὸ τὸ Κράτος, νὰ μὴ ποδίσσει, νὰ στηθεῖ προτομὴ τοῦ Θεόφιλου Καίρη στὴν Ἄντρο, τὸν ὅποιον ἡ ἐκκλησία ἀφόρεσε στὰ 1843 καὶ τὸ κράτος ἀργότερα καταδίκασε ὡς αἰρετικὸ, ἐπειδὴ τὰ ἀπὸ τὴν προτομὴ τούτῃ διατρέχει κίντυνο ἢ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Ἐρησκεία.

Ὅπως κάθε θρησκεία, καὶ ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ, ὄντας δόγμα, θὰ πέσει ἢ θὰ ζήσει ἀνάλογα πρὸς τὴ θετικὴ πνευματικὴν ἀνάπτυξη πού χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴ, εἴτε ἡ ἐκκλησία διαμαρτύρεται εἴτε ὄχι πρὸς τὸ ἐπίσημο κράτος, ἔπου στηρίζεται καὶ κανονίζεται ἀπ’ αὐτὴ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξη τοῦ λαοῦ, ἀνάλογα πάλι πρὸς τὴν ὅποιον τούτο ἐχτρεύεται ἢ ὑποστηρίζει τὴ θρησκεία, γιὰτὶ ἀλλιώτικα ὁ λαὸς θὰρχόταν σὲ διάσταση μὲ τὸ Κράτος καὶ τούτο δὲ θὰ μπορούσε νὰ σταθεῖ—ὥστε ἂν ὑπάρχει ἀληθινὸς γιὰ τὴ θρησκεία κίντυνος, τὸ Κράτος εἶναι ἀνίκανο νὰ τὸν ἐμποδίσσει.—Ὅτα λοιπὸν ἡ ἐκκλησία μας διαμαρτύρεται πρὸς τούτο ζητώντας του νὰ σώσει τὴ θρησκεία ἀπὸ κίντυνο, πού ἂν ὑπαρχε θάχε συνένοχο τὸ Κράτος, καὶ δὲν ἀγννίζεται μὲ τὰ ἴδια τῆς θρησκείας μίση (ὅπως ὁ καθολικισμὸς), σημαίνει πὼς ἄμεσος κίντυνος γιὰ τούτῃ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ πὼς ἡ ἐκκλησία γηρεύει νὰ σώσει τὰτομικά τῆς ὡς κοινωνικῆς τάξης συμφέροντα, τὰ ὅποια ἀνεξάρτητα τῆς θρησκείας ἀρχίζουν νὰ κλονίζονται.

Ὅμως σκοπὸ δὲν ἔχομε νὰ δείξομε τὰ γνωστὰ σοφίσματα καὶ τὴν ὑποκρισία τοῦ κλήρου ἐδῶ, ἀλλὰ νὰ κατακρίνομε τὴν ἀνελεύτερη καὶ ἀντισυνταγματικὴ, γιὰτὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 ἀναγράφει καὶ τὴ λευτερία τῆς συνείδησης, ἀπόφαση τῆς Κυβέρνησης, μὲ τὴν ὅποια ἀπαγορεύει νὰ στηθεῖ προτομὴ τοῦ πρώτου μάρτυρα τῆς λεύτερης σκέψης στὴν Ἑλλάδα, πού ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ τόπου καὶ γιὰ τὴν ἐκπαίδεψη τοῦ λαοῦ, γιὰτὶ ἂν ἡ ἐκκλησία εἶχε λόγο νὰ καταδιώξει τὸν Καίρη καὶ μετὰ 60 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του, τὸ Κράτος, ἂν ἀληθινὰ ἀντιπροσωπεύει τὴ θέληση τοῦ λαοῦ, ὅπως κηρύχνει, δὲν εἶχε λόγο νὰ πατήσῃ τὰ δικαιώματα

τῆς σκέψης, πού κάθε σημερινὸς καὶ γιὰ νὰ λέγεται μόνο ἄνθρωπος πρέπει νὰ κρατεῖ ἀπαραίτητα.

Ἄλλ’ ἂν ἡ Κυβέρνηση τοῦ Βενιζέλου δείχνηται γιὰ ὅποιοδήποτε λόγο ἀνελεύτερη, σὺ λαέ, ἀφίνεις νὰ σοῦ πατοῦν τὰ ἱερώτερα δικαιώματα, γιὰ τὰ ὅποια πρὸ 100 χρόνια ἔχουσε τὸ αἷμα σου ; Ἀνέχεσαι νὰ ποδοπατιέσαι ἀπὸ τὸ κάθε συμφερντολόγο σοφιστὴ ;

Κι’ ἂν τὸ λαὸ σπεδίζει τὸ σάβανο τῆς ἀμάθειας, σεῖς φιλελεύτεροι, πού δῶθε κηρύξατε τίς ἀρχές σας, σεῖς δημοτικιστές, ἐκπαιδευτικοὶ ὄμιλοι καὶ φοιτητικὲς συντροφίες, ἂν νομίζετε πὼς ὁ τίτλος τοῦ δημοτικιστῆ σὰς ἐπιθάνει κάποιες ὑποχρέωσεις μὲ τίς ὅποιες δένεται τὸ πολυσύνθετο ζήτημά σας, γιὰτὶ μονάχο του δὲ στέκεται στὸν κάμπο, τέλος σεῖς, σοσιαλιστές ὅσο λίγοι καὶ ἂν εἰστε, δὲ νομίζετε πὼς ἔχετε χρέος νὰ κουνηθῆτε, νὰναπνεύσετε ;

Γ. ΛΥΧΝΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΜΕ ΚΑΘΕ ΘΥΣΙΑ. Ἐχομε διαταγή, λένε, νὰ μποῦμε, μὲ κάθε θυσία, μεθαῦριο μέσα στὴ Βουλὴ. Πολυκαλά. Νὰ μπεῖτε. Μὰ ἔχει δικαίωμα καὶ τὸ Κράτος, μὲ κάθε θυσία νὰ διαφεντέψει τὴν ὑπαρξὴ του καὶ νὰ διώξει μακριὰ του τὸν κίντυνο πού μὲ τὸ πείσμα σας τοῦ δημιουργεῖτε σήμερα, κύριοι πολιτικοὶ καὶ διπλωμάτες τῆς Κρήτης. Δυὲ θυσίες ἔχομε ἀντιμέτωπος, καὶ ἡ μιὰ θυσία πρέπει νὰ νικήσει. Καὶ πρέπει νὰ νικήσει ἡ θυσία πού ξασφαλίζει τὴν ἡσυχία τοῦ Κράτους σὲ τούτῃ τὴν περίσταση.

Τὴν Κρήτῃ τὴ θέλομε καὶ τὴν παραθέλομε. Ἄφου ὅμως δὲν μπορούμε νὰ τὴν πάρομε μὲ τὸ σταθὶ μας σήμερα κι ἀφου ἡ Εὐρώπῃ δὲ μᾶς τὴ δίνει, θάμαστε γιὰ δέσιμο ἂν ἀποφασίζαμε νὰ θυσιάσομε στὴν πατριωτικὴ μας ἀνυπομονησία καὶ Κρήτῃ καὶ Ἑλλάδα μιὰ γιὰ πάντα. Ἡ Κρήτῃ μπορεῖ νὰ περιμένει ἀκόμα. Καὶ ἡ Ἑλλάδα σὸ μεταξὺ μπορεῖ νὰ ἐτοιμάζεται. Ἄλλη λύση πὺδ λογικὴ γιὰ τὴν ὥρα δὲν ὑπάρχει.

ΣΤΟ ΑΚΤΑΙΟ. Ὁ κ. Μιστριώτης εἶναι ἀνεύθυνος κι ἀκαταλόγιος κ’ ἔτσι μπορεῖ νὰ λείει ἔτι θέλει. Αὐτὸ ἐλπίζομε νὰν τῶχουνε πάρει μυρουδιά καὶ οἱ Κρητικοὶ βουλευτές, ὅσοι τὸν ἀκούσανε τὴν περασμένη Κεριακὴ σὸ Ἄκταιο νὰ κηρύχνη τὴν

ένωση τῆς Κρήτης καὶ νὰ βρῖσκει τὴν τέμια ένωση πολὺ εὐκόλη καὶ πολὺ... διασκεδαστική.

Ὁ ἐρίγδουπος γλωσσαμύντωρ εἶχε καλοφάει καὶ εἶχε καλοπιεῖ. Αἶ, διάολε! πῆρε καὶ λίγη Κρήτη, ἀντὶ γιὰ σόδα, γιὰ χωνευτικό. Κ' ἔτσι πέρασε καλὰ τὴ μέρα του καὶ κάλοκοιμήθηκε τὴ νύχτα.

Ἐβλαψε κανένανε; Ὁχι. Οὔτε ἡ Εὐρώπη οὔτε ἡ Τουρκία συγκινηθῆκανε ἀπὸ τὰ λόγια του. Ἐλπίζουμε οὔτε καὶ ἡ Κρήτη.

ΜΙΑ ΛΥΣΗ. Ὁ κ. Βενιζέλος κάλεσε τοὺς Κρητικούς βουλευτὲς τὴν Τρίτη καὶ τοὺς ἐγγήγησε γιὰ ποιούς λόγους δὲ σπέρνει νὰ ἐπιμένουνε νὰ μποῦνε μέσα στὴ Βουλὴ. Οἱ Κρητικοί, μᾶς λένε οἱ φημερίδες, τάκούσανε μὲ προσοχὴ τὰ λόγια του καὶ, σὰ φρόνιμοι πατριῶτες ποὺ εἶναι, τὸ εἶδανε καὶ αὐτοὶ πὼς εἶναι κάπως δύσκολο νὰ ἐπιμένουνε στὴν ἀπόφασή τους. Μὰ καὶ τί νὰ κάμουνε; Νὰ γυρίσουνε στὴν Κρήτη, τοὺς εἶναι ἀδύνατο, λένε, ἀφοῦ ἡ Κρητικὴ συνέλεψε τοὺς ἔστειλε δῶ μὲ τὴ ρητὴ ἐντολὴ νὰ μποῦνε μὲ κάθε θυσία στὴν Ἑλληνικὴ Βουλὴ. Νὰ μείνουν πάλι δῶ, δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος, ἀφοῦ ἡ πόρτα τῆς Βουλῆς θὰν τοὺς μένει γιὰ τὴν ὥρα κλειστή. Οὔτε πάλι μπορεῖ νὰ γίνεῖ κείνο ποὺ προτείνουνε, νάναβληθοῦνε δηλ. ἀκόμα γιὰ ἓνα δυὸ μῆνες οἱ ἐργασίες τῆς Βουλῆς.

Μιὰ λύση μοναχὰ ὑπάρχει. Νὰ πεισθεῖ καὶ ἡ Κρητικὴ Συνέλεψη πὼς ζητᾶει ἀδύνατα πράματα καὶ νὰ βρεῖ τρόπο νάνακαλέσει τὴν ἀπόφασή της. Τὸ γόητρο τῆς Κρήτης δὲν ἔχει νὰ ζημιωθεῖ καθόλου, ἔταν οἱ δύσκολες περιστάσεις καὶ ἡ λογικὴ τὴν ὑποχρεώνουνε νὰ δεχθεῖ μιὰ τέτλια λύση.

ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ. Τὸ ναυτικὸ μας ἀρχινᾶει νὰ μπαίνει στὸ δρόμο του. Ἔτσι μᾶς βεβαιώνουνε οἱ φημερίδες ποὺ γράφανε ἄρθρα πάνου σὲ ἄρθρα γιὰ νὰ μᾶς ποῦνε πὼς δυὸ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ, ὁ ἀντιπλοίαρχος Γούδας καὶ ὁ πλωτάρχης Τσουκαλᾶς, φιλιωθῆκανε μὲ τὸν κ. Βενιζέλο καὶ ἀποφασίσανε δῶ καὶ ὀμπρὸς νάφορωθοῦνε στὸ ἔργο τους καὶ νάφήσουνε καταμέρο; τὰ προσωπικά τους.

Εὐχόμαστε δὲλ' αὐτὰ νάναῖ ἀληθινὰ καὶ νάποχτήσῃ ἔτσι τὸ ναυτικὸ μας τὸ σπουδαιώτερο Ντρήντωντ ποὺ τοῦ χρειάζεται, τὴν πειθαρχία καὶ τὴν ὁμόνοια. Γιατὶ εἶταν τέτλια καὶ τόση ἡ φαγομάρα ἀνάμεσα στὶς τάξεις τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ, ὥστε τὰ καράβια του καὶ τὰλλα πολεμικὰ ὄπλα του

οὔτε γιὰ σκουριασμένα σιδηρικὰ μπορούσανε νὰ χρησιμοποιέφουν.

Ἄν τὸ κατάφερε τὸ θάμα αὐτὸ ὁ Βενιζέλος, τοῦ ἀξίζει ὁ βαρὺς τίτλος: Δημιουργὸς τοῦ Ἑλλην. ναυτικοῦ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΟΜΗ. Ὡστε στήθηκε ἡ προτομὴ τοῦ Καίρη στὴν Ἄντρο. Καὶ τὴν ὥρα, ὕστερ' ἀπὸ τὴ σοφὴ ἀπόφασή τοῦ κ. Ρέπουλη, μπορεῖ νὰ γίνεῖ καὶ αὐτὸ τὸ μασκαραλίκι, νὰ κατεβῆσται ἡ προτομὴ, ἴσως καὶ νὰ ρηχθεῖ στὴ θάλασσα. Μὰ ὁ λαὸς τῆς Ἄντρος, ποῦκαμε καὶ συλλαλητήριον γι' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι, «θέλει ἐπιμένει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς προτομῆς μέχρις ἐσχάτων ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ νόμου καὶ θέλει θεωρήσει πᾶσαν ἐνέργειαν πρὸς κατάρριψιν αὐτῆς ὡς καιρῶς θίγουσαν τὴν τοπικὴν φιλοτιμίαν καὶ τὰ ἀγνά του πατριωτικὰ αἰσθήματα».

Τὸ ψήφισμα αὐτὸ δημοσιεύτηκε στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Κεριακῆς. Στάλθηκε ἀκόμα καὶ στὴν Κυβέρνησι καὶ στὴν Ἱ. Σύνοδο. Τί θ' ἀποφασίσουνε, δὲν ξέρουμε. Ξέρουμε μοναχὰ πὼς ἀπὸ καλογερῖστικῆ στενοκεφαλιά δημιουργήθηκε δίχως λόγο ἓνα ζήτημα ποὺ δὲ θὰ ὠφελῆσῃ καθόλου οὔτε τὴν Πολιτεία οὔτε τὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ στὰ μάτια τοῦ πολιτισμένου κόσμου τὰ προυνιζέει καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ τόσο πισωδρομικὰ καὶ στενοκέφαλα.

ΥΠΟΥΡΓΟΦΑΜΠΡΙΚΑ. Μὴ νομίζετε πὼς ὕστερ' ἀπὸ τόσες ἀναβολὲς καὶ τόσες «αὐθεντικὲς πληροφορίες» καὶ τόσα «καθ' ἃ μᾶς διαβεβαίωσαν» καὶ «καθὼς ἐπισήμως πληροφοροῦμεθα» καὶ θὰ «γίνουεν ἐντὸς ὀλίγου» καὶ «Ἀνεβλήθησαν ἐπ' ἀόριστον», πάψανε πιά νὰ καπνίζουνε στὶς στήλες τῶν ἐφημερίδων τὰ φουγάρα τῆς ὑπουργοφάμπρικας καὶ νὰ μὴ γίνετῃ πιά κουδέντα γιὰ «προσεχῆ» ἢ «μετὰ τινα χρόνον» ὑπουργικὴ μεταρρύθμισσι. Κἀθε ἄλλο. Τὰ φουγάρα καπνίζουεν ὀλοένα καὶ ἀντὶ καπνὸ βγαίνουεν ἀπ' αὐτὰ, μὲ χτυπητὰ καὶ μαῦρα τυπογραφικὰ ψηφία, τὰ ὀνόματα διαφόρων ὑποψηφίων Ὑπουργῶν. Θὰ σταλθεῖ, λένε, καὶ ὁ κ. Ἀλεξαντρῆς πρέσβης στὸ Βελιγράδι. Ἡ ὥρα ἡ καλὴ, ἂν καὶ μετς τὸν θέλουμε ἄλλοῦ, σὲ κάπως πιδ πλατὺ στάδιο δράσης τὸ μεγάλο αὐτὸ ἀναμορφωτῆ. Μιὰ καὶ συγύρισε τόσο νοικοκυρεμένα τὴν Παιδεία, καλὸ θάτανε νὰ περνοῦσε διαδοχικὰ καὶ ἀπὸ τὰλλα Ὑπουργεῖα, γιὰ νὰν τὰ συγυρίσει καὶ αὐτὰ. Τώρα στὸ Βελιγράδι ποὺ θὰ μᾶς

τόν πετάξουνε, τί θά μπόρῃσαι νά κάμει καί πῶς θά χρησιμοποιήσῃ τῶσα φῶτα καί τέτιο διαμαντένιο χαρακτήρα;

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἄρκετὲς κυρίες καί κύριοι ποὺ ἀγαποῦνε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα συναχτήκαμε τὴν Τετράδη τῆς περασμένης ἡμέρας ἐν τῷ Ἐκπαιδευτικῷ Ὀμίλῳ γιὰ νὰ καλωσορίσῃ τὴν κ. Π. Σ. Δέλτα καί τὸν κύριό της, ποὺ περνώντας ἀπὸ τὴν Ἀθήνα θελήσανε νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ κοντὰ μερικὸς δικούς μας. Ὁ ἴδρυτής καί ταμίας τοῦ Ὀμίλου κ. Α. Π. Πατροκόκκινος σύστασε τοὺς καλεσμένους στὴν κυρία καί τὸν κύριό Δέλτα καί ἡ μιάμιση περίπου ὥρα ποὺ περάσαμε μαζί τους καί μαζί μὲ τὴν ἄλλη, τὴν τόσο διαλεχτὴ συζήτηση, θά μᾶς μείνει ἀξέχαστη.

— Τὸ ὄνειρό μας εἶχε προκηρύξει πέροι διαγωνισμό γιὰ τραγουδιὰ ποὺ νὰ μποροῦνε νὰ τὰ τραγουδοῦν παιδιά, φοιτητὲς καί στρατιῶτες. Στὸ διαγωνισμό αὐτόνε εἶχανε σταλαθεῖ πάνω ἀπὸ ἑκατὸ τραγοῦδιὰ καί βραβευτήκαμε δεκατρία. Δέκα τραγοῦδιὰ τοῦ Μανόλη Καλομοίρη καί τρία τοῦ μουσικοῦ Χωραφᾶ.

— Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ βραβευμένα αὐτὰ τραγουδιὰ ἔχουνε συνθεθεῖ πάνω σὲ στίχους τοῦ Πολέμη. Κρίμα ποὺ οἱ συνθέτες μας δὲ χρησιμοποίησανε καί τὸ δοξασιμένον *Δόγη* τῶν «Καιρῶν». Ἐχει καί λόγους του, ὅπως κι ὁ Πολέμης, στίχους καταλλήλοτατους γιὰ μουσική.

— Ἡ μεγαλύτερη ἐπιτυχία τῆς φάρσας τοῦ Ξενόπουλου «Πολυγαμία», εἶναι ποὺ ἀνάγκασε τὸν «κ. Ὑποβολέα» τῶν «Ἀθῆναι» νὰ πάρει τὸ πρᾶμα στὰ σοβαρὰ καί νὰ τὴν κρίνει σὲ τρεῖς ἀλλάκιρες πυπνοτυπωμέναι σελίδες τοῦ φύλλου τῆς Τετράδης.

— Ἡ «Πολυγαμία» εἶναι, λέει, μιὰ χοντροκαμωμένη φάρσα ποὺ γαννάει τὰ εὐκόλα γέλια. Πολυκαλά. Γιὰ ὅποιον ἄλλοινε συγγραφέα, θάτανε συχωρεμένη αὐτὴ ἢ χυδαία ἐκμετάλλευση τοῦ γέλιου. Μὰ γιὰ τὸν κ. Ξενόπουλο ἀλλάζει τὸ πρᾶμα. Ὁ συγγραφέας τῆς «Πολυγαμίας» κρίνει τόσο αὐστηρὰ τὰ πρωτότυπα ἔργα κι ἀπαιτεῖ τῶσα ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνας θεατρικογράφους, ὥστε δὲν μπορεῖ νὰ τοὺ συχωρεθεῖ μιὰ τέτιο κερδοσκοπικὴ ἐπιχείρησι.

— Στὸ βαρβαροπάζαρο Χατζηδάκη (κοίταξε «Χατζηδακισμοῦ ἔλεγχος» Νουμάς σελ. 292) μπήκε καταλάθος «*Ποῖός τις ἐκάτερος*» ἀντὶ «*Υπερείδους*» ποὺ βρίσκεται στὸ «*Ποῖός τις ἐκάτερος*».

— Ἀπὸ τῆς ἐφημερίδας τῆς Πέμπτης μάθαμε ἐπιτέλους πῶς «Ἡ ἀνκυσλωθεῖσα ἐν Ἄνδρῳ προτομή τοῦ Καίρη ἐπετρέπη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ μελετῇ ἐφ' ὅσον ἐστήθη αὐτή». Ὁ ἐστὶ Ρωμαϊκὰ, ὁ κ. Ρέπουλης ἀποφάσισε νὰ φέρῃ σὲ στημένη τὴν προτομή καί ἔτσι νὰ γλυτώσῃ τὸ ρεζιλιεμα τὸ Ὑπουργεῖο.

— Τὴν Κυριακὴν τὸ βράδι στίς 7 στὸ ὄνειρο Λόττνερ ἡ χαριτωμένη κόρη Ἀλίκη Παπαχρήστου, ποὺ ἀπαγγέλλει τόσο ἑμορφα κ' αἰστανικὰ, ἀπαγγέλλει μερικά ποιήματα κ' ἕναν κωμικὸ μόνολογο. Στὴν καλλιτεχνικὴ αὐτὴ ἐσπερίδα θά λάβῃ μέρος καί ἡ κ. Τασία Λυμπαροπούλου καθὼς καί οἱ κύριοι, Τημ. Ξανθοπούλος, Σπ. Βανδῶρος, Ἄλεξ. Ἀντωνόπουλος καί Σ. Χελιαδάκης. Καί τὸ εἰσιτήριο φτηνὸ, δυὸ δραχμὲς μοναχά.

Διακήρυξις Δημοπρασίας διὰ τὴν μονο-ετῆ ἐργολαβίαν τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

τῇ 20 Μαΐου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καί ὥραν 11 π. μ. ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ μειοδοτικὴ δημοπρασία δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν διὰ τὴν μονοετῆ ἐργολαβίαν τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως Ἀθηνῶν συμφώνως πρὸς τὸν παρὰ τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δήμου συνταχθέντα προϋπολογισμόν, καί τὴν συγγραφὴν ὑποχρεώσεων ὧν οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι γινῶσιν προσερχόμενοι εἰς τὸ ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ τμήμα τῆς ὑδοποιείας.

Ἡ ὅλη ἐργασία προϋπολογίσθη εἰς δραχ. 193,200 ἢ δὲ μειοδοσία γενήσεται εἰς ἀκεραίας μονάδας ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ἡ ἐγγυοδοσία δὲ ὄρισθη εἰς δρ. 10,000.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11 Μαΐου 1912.

Ὁ Δήμαρχος
Σ. ΜΕΡΚΟΥΡΗΣ

Σ' ὄσους φίλους μᾶς γράφουνε νὰ τοὺς στέλνουμε τὸ «Νουμά», ἀναγκάζομαστε νὰ παρατηρήσουμε πῶς μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸν στέλνουμε χωρὶς προπλερωμῆ. Ὡς πρὸς αὐτὸ ἡ ἀπόφασίς μας εἶναι τελειωτικὴ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ἙΣΤΙΑΣ, ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ι. Α. ΚΟΛΛΑΡΟΥ—ΣΤΑΔΙΟΥ 44

Ἐξεδόθησαν : ΚΩΝΣΤ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΕΡΓΑ : ΠΟΙΗΜΑΤΑ—ΠΕΖΑ

ΤΟΜΟΙ ΔΥΟ ΣΕΛ. 468

Περιέχουσι πάντα τὰ ἔργα τοῦ δημοτικωτάτου συγγραφέως ποιήματα καί πεζά. Τὰ δημοσιευθέντα παρ' αὐτοῦ εἰς βιβλία, εἰς περιοδικὰ καί ἐφημερίδας καί τὰ ἀνευρεθέντα μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἀνέκδοτα (τὸ πρῶτον ἤδη δημοσιευμένα).

Τιμώνται διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν Δρ. 5

» διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν » 6

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΔΑ — «Όσοι ζωντανοί» δρ. 2 (για τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ (Judah Errant) «Ἀγκάθια καὶ τρεβόλοι» δρ. 1 (για τὸ ἐξωτερικὸ, φρ. 125).

OSCAR WILDE — «DE PROFUNDIS» μετάφρ. Ἀλεξ. Μαρπουτζόγλου δρ. 2 (για τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

VERNON LEE — «Ἡ Ἀριάδνη στὴ Μάντουσα», δράμα σὲ πέντε πράξεις (μετάφραση Στέφ. Πάργα) δρ. 1 (για τὸ ἐξωτερ. φρ. 1,25).

ΑΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ «Ἡ μουσικὴ διὰ τῶν αἰώνων»

ΣΤΟΤ "ΝΟΥΜΑ,,

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΑΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

πουλιούνται τὰκόλουθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴ τὸ

ἔξον ἀπὸ ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ ἄλλες τιμὲς

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Ἡ Ματιά». — Ἀγκάθια καὶ Τρεβόλοι (δηγήματα). — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΣ, «Ὁ «Μέγ» Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΛΕΝΤΗ, «Δόξα καὶ Ζωή». — ΗΛΙΑ Η. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝ, «Δάφνης καὶ Χλόη» τοῦ Δόγγου. μετάφρ., — «Τιμῶνας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Ακουκιανῶ (μετάφρ. λ. 50), | «Ὁ Προσκυνητής». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τὰ Τραγῶδια τοῦ Ἀπρίλη» (δρ. 2). — Π. Σ. ΔΕΛΤΑ «Στοχασμοὶ περὶ τῆς ἀνατροπῆς τῶν παιδιῶν μας» (λ. 50). — «Γιὰ τὴν Πατριὰ» — Ἡ καρδιά τῆς Βασιλοπούλας» (δρ. 3,50), — «Παρμύθι δίχως ἔνομη» (δρ. 3,50), — «Τὸν καιρὸ τῶ Βουλγαρικόνου» (τόμοι 2, 2. 4,50). — ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. «Ἀπὸ τὸν Κόσμος τοῦ Σαλονιῶ». — ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροβήμου». — ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγῶδια». — Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50) — «Σακούνταλα» τοῦ Καλλιμάχα (δρ. 1). — ΙΔΑ, «Σαμοθράκη» δρ. 2). Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗ, «Τὰ Τραγῶδια τοῦ Στρατιώτη» (λ. 10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΛΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὸ Βιαλί». — ΑΔΕΞ. ΜΑΡΠΟΥΤΤΖΟΓΑ Γ. De Profundis» τοῦ O. Wilde (δρ. 2). — ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ «Ἠγ. τοῦ Δελινοῦ» (δρ. 2), «Οἱ νεκροὶ τῆς ζωῆς» (δρ. 2). «Στὸ Ἄλμπουρα» (δρ. 2). — ΑΔΕΞ. ΠΑΛΛΗ, «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» (Β' ἐκδοσὴ). — ΑΔΕΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Ἀθρόπινος Μηχανισμός». — ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ, «Τὰ Παλιά καὶ τὰ Καινούργια». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΑΔΕΡΗ, «Ὁ Αἴας» τοῦ Σοφοκλή (μετάφρ.). — ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ, «Πλουτάρχου: Περὶ Παίδων Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). — ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπουμπούκια». — Δ. Η ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμένοι», — «Ὁ Ἄσωτος», — «Οἱ Ἄλυστρες» (δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΗΝΤΑ «Ἀπὸ τοὺς ὀρθλοὺς τῶν Αἰώνων», — «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς

Γλώσσας» (Α' ἐκδοσὴ) καὶ Β' ἐκδοσὴ, τόμοι 2 (δρ. 5). — Ζ. ΦΥΤΙΑΝ. (δράματα): «Τὸ Ἐκθετο». — «Δίχως Ἄκρογιάλι», — «Ἰτωμένο στὸν Ἄρμος». — ΦΩΤΗ Δ. ΦΩΤΙΑΔΗ, «Τὸ Γλωσσικὸ Ἔπιγραμμα». — «Στὴ «Φοιτητικὴ Συντροφιά» (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ, «Μελάχρα». —

Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι τοῦ «ΝΟΥΜΑ» (ἔξον ἀπὸ τὸν πρῶτὸν τοῦ ποὺ δὲν ὑπάρχει κανένα τοῦ ἀντίτυπου) πουλιούνται πρὸ 10,50 ὁ ἕνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ φρ. χρ. 12,50 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν

ΛΑ-Ι-ΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 30,000,000

ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐγγραφαὶ ἀπὸ σήμερον μέχρι 30 Μαΐου 1912.
Α'. Δόσις μέχρι τῆς 30 Μαΐου 1912 Δραχ. 10.
Β'. Δόσις μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1912 Δραχ. 6.
Γ'. Δόσις μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1913 Δραχ. 4.

Μετὰ τὴν καταβολὴν τῶν δύο πρώτων δόσεων χορηγεῖται ὁ ἀριθμὸς τῆς Λαχειοφόρου ὁπότε τὰ κέρδη καὶ οἱ λαχοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀγοραστὴν.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἀξίας τῆς ὁμολογίας δικαιούται ὁ ἀγοραστὴς νὰ καταβάλλῃ ὅποτε θέλῃ καὶ ὅπως θέλῃ εἴτε τμηματικῶς εἴτε ὅλκιως.

Ἐπὶ τοῦ μὴ καταβληθέντος ὑπολοίπου καταλογίζεται τόκος πληρωτέος ἅπλῃ ἢ δις τοῦ ἔτους κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον καὶ Δεκέμβριον, ὅπως ἐκολύνεται ὁ ἀγοραστὴς. Τὰ δύο τῶν ἀγοραστῶν τυχόν κατατιθέμενα ποσὰ ἔναντι τῆς ἀξίας τῆς ὁμολογίας ἀποφέρουσι τὸν αὐτὸν τόκον τῆς Τραπεζῆς.

Δι' ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ καταβάλλωσι τὴν Α' καὶ Β' δόσιν ἤτοι δραχμὰς 16 μέχρι τῆς 30 Μαΐου 1912 ὑπολογίζεται ἡ Ὅμολογία ἀντὶ **Δραχμῶν 103** καὶ παραδίδεται ἀμέσως ὁ ἀριθμὸς τῆς Λαχειοφόρου Ὅμολογίας.

Ἐγγραφαὶ γίνονται δεκταὶ εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε δι' ἀλληλογραφίας ἐπὶ καταβολῇ Δραχ. 10.

Ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ Κατάστημα τῆς **Δαϊκῆς Τραπεζῆς** καὶ εἰς τὰ Τραπεζικὰ Γραφεῖα τῶν κ. κ. Σ. Φούντη καὶ Ἰωάννου Φωτίου.

Εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ τὸ Ἐξωτερικὸν εἰς τοὺς κ. κ. Διευθυντὰς τῶν Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς τὰ Ὑποπρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Οἱ μὴ ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Δαϊκῆς Τραπεζῆς συναλλασόμενοι καταβάλλουσι λόγῳ μεστειας μίαν δραχμὴν ἐπὶ πλεόν, ἤτοι ἀντὶ δραχμῶν 10 ὡς ἀδύσιν δραχμὰς 11.